

BULLETIN VÚZE

č. 7-8/2007

Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky

FARM BILL 2007

Návrh Zemědělského zákona USA pro období 2007-2012

Obsah

Použité překlady odborných termínů	1
Úvod	5
1 Stručné shrnutí jednotlivých titulů „Farm Bill 2007“	6
Titul I: „KOMODITY“	6
Titul II: „OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ“	9
Titul III: „OBCHOD“	12
Titul IV: „PROGRAMY V OBLASTI VÝŽIVY“	14
Titul V: „ÚVĚRY“	17
Titul VI: „ROZVOJ VENKOVA“	18
Titul VII: „VÝZKUM“	19
Titul VIII: „LESNICTVÍ“	21
Titul IX: „OBNOVITELNÁ ENERGIE“	22
Titul X: „RŮZNÉ“	24
Titul XI: „SPECIÁLNÍ PLODINY“	26
Titul XII: „PODPORY PRO ZAČÍNÁJÍCÍ ZEMĚDĚLCE A RANČERY“	29
Titul XIII: „PODPORY PRO SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÉ VÝROBCE“	31
Odhady změn rozpočtových výdajů pro období 2008 až 2017 vyplývající z návrhu zákona FARM BILL 2007	33
2 Kritické výhrady k navrhovaným opatřením.....	40
Závěrečná aktualizující poznámka.....	48

Použité překlady odborných termínů

<i>Agricultural Research Service (ARS)</i>	Zemědělská výzkumná služba
<i>Beginning Farmer and Rancher Downpayment Loan Program</i>	Program splátek úvěrů pro začínající farmáře a rančery
<i>Broadband Access loan program</i>	Program širokopásmového přístupu k úvěrům
<i>Celluloses Bioenergy Program</i>	Program bioenergie z celulózy
<i>Commodity Credit Corporation (CCC)</i>	Korporace pro komoditní úvěry
<i>Conservation Access for Beginning and Socially Disadvantaged</i>	Přístup k programům ochrany životního prostředí pro začínající a sociálně znevýhodněné producenty
<i>Conservation Innovation Grants Program</i>	Konzervační program inovace ochrany přírody
<i>Conservation Reserve Program (CRP)</i>	Program uvádění půdy do klidu
<i>Conservation Security Program (CSP)</i>	Program ochrany zemědělské půdy
<i>Cooperative State Research, Education and Extension Service (CSREES)</i>	Kooperativní státní výzkumná, vzdělávací a poradenská služba
<i>Counter-cyclical Payments</i>	Anticyklické platby
<i>Emergency Conservation Program (ECP)</i>	Program mimořádné ochrany přírody
<i>Emergency Landscape Restoration Program</i>	Program mimořádné obnovy krajiny
<i>Emergency Watershed Program (EWP)</i>	Program mimořádné ochrany povodí
<i>Environmental Quality Incentives Program (EQIP)</i>	Environmentální program pobídek pro zlepšení kvality životního prostředí
<i>Expansion of Biobased Product Market</i>	Rozšíření trhu s bioprodukty
<i>Export Enhancement Program (EEP)</i>	Program na podporu vývozu
<i>Extra-Long Staple (ELS)</i>	Extra dlouhovláknitá bavlna
<i>Facility Guarantee Program (FGP)</i>	Program garancí úvěrů na zařízení ve prospěch agrárních vývozu
<i>Farm Security and Rural Investment Act (FSRIA)</i>	Zemědělský zákon USA pro období 2002-2007
<i>Federal Agricultural Improvement and Reform Act (FAIR)</i>	Zemědělský zákon USA pro období 1996-2002
<i>Farm Service Agency (FSA)</i>	Agentura služeb farmářům
<i>Federal Crop Insurance Corporation (FCIC)</i>	Federální korporace pro pojištění úrody
<i>Financial Security Assurance Holdings Ltd. (FSA)</i>	Holding pojišťovacích společností (název)
<i>Food Distribution Program on Indian Reservations (FDPIR)</i>	Program distribuce potravin v indiánských rezervacích
<i>Food Stamp Program (FSP): Working Poor and Elderly</i>	Program poukázek na nákup potravin pro chudé pracovní aktivní a staré občany

<i>FSA Direct Loan Limits</i>	Limity pro přímé úvěry poskytované společností FSA
<i>Global Market Strategy</i>	Globální tržní strategie
<i>Grant Program to Address Sanitary and Phytosanitary Issues</i>	Grantový projekt pro řešení sanitárních a fytosanitárních opatření
<i>Gross Income</i>	Hrubý příjem
<i>Increase Direct Payment for Beginning Farmers</i>	Navýšení přímých plateb pro začínající farmáře
<i>Increase Purchases of Fruits and Vegetables for Nutrition Assistance Programs</i>	Zvýšení nákupů ovoce a zeleniny pro programy potravinové pomoci
<i>Landscape Scale Forestry Competitive Grant Program</i>	Výběrový lesnický podpůrný program
<i>Loan Deficiency Payments (LDP)</i>	Kompenzační platby
<i>Loans Targeted to Beginning and Socially Disadvantaged Farmers</i>	Půjčky pro začínající a sociálně znevýhodněné zemědělce
<i>Market Access Program (MAP)</i>	Program přístupu na trh
<i>Market-based Approach to Conservation</i>	Tržní přístup ke konzervačním programům
<i>Market-Based Loan Rates</i>	Tržně orientované zápůjční sazby
<i>Maximum Loan Rates</i>	Maximální zápůjční sazby
<i>Merit-based Funding Allocation</i>	Efektivní alokace zdrojů
<i>Milk Income Loss Contract Program (MILC)</i>	Smluvní program náhrady ztráty příjmů z mléka
<i>National School Lunch and Breakfast Program</i>	Národní program školních obědů a snídaní
<i>Office of Science</i>	Úřad pro vědu
<i>Payments Limits</i>	Platební limity
<i>Posted County Prices (PCP)</i>	Každodenně resp. měsíčně vyhlášené „regionální“ ceny
<i>Private Land Protection Program</i>	Program ochrany soukromé půdy
<i>Promoting Healthful Diets in School</i>	Podpora zdravé výživy ve školách
<i>Regional Water Enhancement Program (RWEF)</i>	Regionální program zvyšování kvality vod
<i>Repayment Rates</i>	Sazby splácených půjček
<i>Research, Education and Economics (REE)</i>	Oblast výzkumu, vzdělávání a ekonomiky
<i>Research, Education and Extension Service (REES)</i>	Výzkumná, vzdělávací a poradenská služba
<i>Rural Development Value-added Grants award-process</i>	Program podpory zaměřený na zvýšení přidané hodnoty v rámci rozvoje venkova
<i>Senior Farmers' Market Nutrition Program (SFMNP)</i>	Program podpory starých farmářů na nákup čerstvých potravin
<i>Sod Saver</i>	Podpora ochrany drnu

<i>Specialty Crop Research Initiative</i>	Výzkumná iniciativa ve prospěch speciálních plodin
<i>Standard Reinsurance Agreement</i>	Standardní pojistná smlouva o pojištění úrody
<i>Supplemental Security Income (SSI)</i>	Zvláštní program dávek pro starší a invalidní osoby
<i>Streamline Rural Development Programs</i>	Programy usměrňující rozvoj venkova
<i>Supplier Credit Guarantee Program (SCGP)</i>	Program úvěrových garancí pro dodavatele
<i>Technical Assistance for Specialty Crops (TASC)</i>	Technická pomoc pro speciální plodiny
<i>Temporary Assistance for Needy Families (TANF)</i>	Dočasná pomoc pro rodiny v nouzi
<i>The Emergency Food Assistance Program (TEFAP)</i>	Program mimořádné potravinové pomoci
<i>United States Department of Agriculture (USDA)</i>	Ministerstvo zemědělství USA
<i>USDA Initiative to Address Obesity among Low Income Americans</i>	Iniciativa USDA pro řešení obezity občanů s nízkými příjmy
<i>Value-added forest product industries</i>	Zpracovatelé lesnických produktů s vyšší přidanou hodnotou
<i>Wetlands Reserve Program (WRP)</i>	Program ochrany mokřadů

Úvod

Je nesporné, že nový návrh Zemědělského zákona Spojených států na období 2007 až 2012 je významným dokumentem, který vzhledem k rozměru amerického zemědělství přináší mj. důležité signály o tom, jaké budou postoje americké vlády na mezinárodních jednáních o obchodu, konkrétně ve WTO.

V návaznosti na předchozí zemědělské zákony¹, jmenovitě na Zemědělský zákon platný pro období 1996 až 2002 (tzv. Federal Agricultural Improvement and Reform Act – FAIR) a Zemědělský zákon Spojených států platný pro období 2002 -2007 (tzv. Farm Security and Rural Investment Act –FSRIA) se pokusíme naznačit, jakým směrem bude dále podporováno americké zemědělství a zda napomůže, či naopak ohrozí tržní rovnováhu na světových agrárních trzích. Jedná se o konkrétní odpovědi na následující zásadní otázky s nepřehlédnutelnými důsledky pro evropské zemědělství, resp. SZP unie:

- Povedou navrhované nástroje ke stimulaci zemědělské výroby za situace, kdy aktuální tržní signály již nemusejí vést k přijetí opatření omezujících agrární nabídku?
- Porostou dále státní podpory do amerického zemědělství a překročí limity podpor přiznané USA v rámci ujednání WTO, aktuálně limity schválené v Dauhá?
- Zůstane hlavním ekonomickým zájmem Spojených států řešení problému nestability agrárních cen na světových trzích bez ohledu na dopady přijatých nástrojů na významné obchodní partnery USA?
- Dojde k dalšímu oslabení důvěryhodnosti americké vlády na obchodních jednáních v rámci WTO v neprospěch koalice zemí prosazujících liberalizaci zemědělské politiky?
- Dochází k zásadní změně v koncepci nového Zemědělského zákona, aby ostatní účastníci světového agrárního trhu nemuseli konstatovat, že navrhované agrárně politické nástroje ve svých důsledcích opět cíleně směřují ke zvýhodňování agrárních exportů USA?

V návaznosti na stručný popis všech 13 titulů nového Zemědělského zákona („Farm Bill 2007“) by šlo o to, s využitím amerických podkladů² kriticky zhodnotit, do jaké

¹ Podrobnější informace k oběma zákonům byly publikovány v Bulletinu VÚZE „Nový americký Zemědělský zákon z roku 2002“ (2003, č. 4, s. 38).

² V Bulletinu VÚZE (2007, č. 7/8) publikujeme jen stručná shrnutí k jednotlivým titulům FARM BILL 2007. Úplné informace k jednotlivým konkrétním programům lze získat nahlédnutím do komplexního návrhu, jenž představuje 183 stránek; [k identifikaci jednotlivých programů slouží citace odkazující na stránkovou lokaci v anglickém originálu komplexního návrhu zákona]. Komplexní návrh je dostupný z webové stránky: <http://www.usda.gov/documents/07finalfbp.pdf>.

míry se daří pozitivně měnit agrární politiku Spojených států. Zda tato politika napomáhá rozvoji i menších farem (včetně rančerů) a rozvoji venkova, jak daný zákon přímo ovlivňuje obchod, jaké navrhuje podpory, zda je nositelem dumpingu, jak řeší problém potravinové pomoci, důsledky vysoké koncentrace trhu, jak respektuje hledisko zdravé výživy atp.

V souvislosti s rostoucími změnami, k nimž aktuálně dochází na světovém agrárním trhu, je agrárně politická orientace amerického zemědělství důležitým signálem pro evropské zemědělství a v jeho rámci i pro českou agrární politiku. V takovéto komplexní podobě doposud nebyl české odborné veřejnosti americký zemědělský zákon představen.

1 STRUČNÉ SHRnutí JEDNOTLIVÝCH TITULŮ „FARM BILL 2007“

Titul I: „KOMODITY“

Doporučení

Reformovat zemědělskou politiku tak, aby byla více orientovaná na trh, předvídatelnější, méně deformovala trh a byla schopna lépe čelit novým výzvám.

Problém

Kompenzační platby a anticyklické platby jsou určeny k tomu, aby byla výrobcům garantována záchranná síť. V rámci stávajícího Zemědělského zákona z roku 2002 byly kompenzační platby a anticyklické platby právě nejvyšší v období, kdy docházelo k rekordním sklizním a rekordnímu navýšení zemědělských příjmů. Zároveň za platnosti tohoto zákona v letech, kdy přírodní katastrofy vedly takřka k totální neúrodě, zůstali někteří výrobci téměř bez jakékoliv záchranné sítě.

Někteří obchodní partneři namítají, že tyto platby deformují trh. U některých programů vyplývajících ze Zemědělského zákona bylo skutečně shledáno, že nejsou v souladu s mezinárodními závazky Spojených států. Dále je zpochybňována americká klasifikace některých plateb, které jsou v rámci ujednání WTO zahrnuty do plateb nedeformujících trh („green box“). Po vypršení mírové klauzule podle Dohody o zemědělství v rámci Uruguayského kola GATT, v jejímž rámci byla domácím podporám obecně, ale nikoliv v celém rozsahu, poskytnuta ochrana, začali zahraniční konkurenti některé komoditní programy USA napadat.

Zemědělský zákon z roku 2002 stanovil každoročně pro řadu plodin kompenzační sazby na fixní úrovni, která byla výrazně vyšší než tržní cena. Existuje názor, že tyto vysoké

kompenzační sazby zemědělce stimulují k tomu, aby těchto plodin pěstovali více a tím dále zvyšovali nabídku a snižovali tak ceny. Tyto platby mohou také vést k podpoře pěstování plodin na environmentálně citlivých půdách, ohrožených suchem. Zemědělci mohou také využít krátkodobých příležitostí na trhu (např. při uzavření vývozního terminálu při výskytu hurikánu) k získání nepřiměřeně vysokých kompenzačních plateb, přičemž ve skutečnosti komoditu prodají později za ceny výrazně převyšující kompenzační sazbu. Tím je možné, že realizovaná tržní cena v kombinaci s kompenzační platbou podstatně převyšuje zamýšlenou míru ochrany prostřednictvím zápujční sazby.

Jen málo výrobců bylo postiženo platebními limity a platebními stropy ve formě upravených hrubých příjmů. Pouhých 9 % všech farem pobírá 54 % všech komoditních plateb. Složitost zákona umožňuje poskytovat téměř neomezené platby největším a nejbohatším farmářům v zemi. Během diskusních fór k Zemědělskému zákonu producenti často konstatovali, že bohatší farmáři stimulují sazby nájemného tím, že svými nabídkami přelicitovávají své sousedy v soutěži o zemědělské nemovitosti. Státní daňová politika v kombinaci s těmito co do rozsahu neomezenými státními platbami přispěla k prudkému růstu cen půdy a sazeb nájemného. V důsledku tohoto vývoje je pro začínající zemědělce obtížnější začít podnikat a malí a středně velcí zemědělci mohou jen stěží konkurovat velkým farmářům.

Doporučená řešení

Ministerstvo doporučuje následující reformu kapitoly I „Komoditní programy“:

1. Zavést tržně orientované zápujční sazby ve výši 85 % pětiletého tzv. olympijského průměru (průměr za posledních pět let po vyškrtnutí nejvyšší a nejnižší hodnoty) s maximálními sazbami, jak byly stanoveny ve verzi návrhu Zemědělského zákona z roku 2002. [Další informace viz návrh „Revidované pŭjčky v rámci marketingové pomoci“ na str. 9 – 11 návrhu „Zákona“].
2. Nahradit každodenně vyhlášené „regionální“ ceny, které se používají ke stanovení sazeb kompenzačních plateb (LDP) a sazeb splácených pŭjček v rámci poskytnuté marketingové pomoci, měsíčními PCP pro každou plodinu. Upravit požadavky pro stanovení sazby kompenzační platby a sazby splácené pŭjčky tak, aby se stanovení provedlo v měsíci, kdy komodita přestává být ziskově zajímavá. [Další informace viz návrh „Upravit vyhlášené regionální ceny používané pro Program pŭjček v rámci marketingové pomoci“ na str. 9 – 11 návrhu „Zákona“].
3. Zvýšit celkové přímé platby a poskytnout další podporu příjmů v hospodářských letech 2010 – 2012. Pokračovat s přímými platbami na 85 % základní výměry mající nárok na platby, aniž by došlo k aktualizaci základní výměry a výnosů. Díky tomuto

návrhu by se zemědělcům během deseti let vyplatilo dalších 5,5 mld. USD. [Další informace viz návrh „Zvýšit přímé platby“ na str. 14 – 15 návrhu „Zákona“].

4. Během prvních pěti let činnosti zvýšit přímé platby začínajícím zemědělcům. Na tyto zvýšené přímé platby by se v průběhu deseti let investovalo 250 mil. USD. [Další informace viz návrh „Zvýšit přímé platby pro začínající zemědělce“ na str. 16 – 17 návrhu „Zákona“].
5. Vytvořit anticyklický program, který lépe reaguje na skutečné podmínky trhu. U plodin zahrnutých do podpůrných programů se vyplácené sazby neodvozují z aktuálních cen a výše platby je odvozována z příjmů. [Další informace viz návrh „Anticyklická platba odvozovaná z příjmů“ na str. 18-20 návrhu „Zákona“].
6. Reformovat poskytované limity plateb v rámci platných programů a upravit podmínky, které činí farmáře způsobilými k čerpání plateb tak, aby se snížily platby ve prospěch větších výrobců a výrobců s vyššími příjmy, čímž by se zvýšila celková míra spravedlnosti v rámci existujících zemědělských programů. [Další informace viz návrh „Posílit limity pro platby a způsobilost“ na str. 21 – 23 návrhu „Zákona“].
7. Zrušit platby v rámci komoditních programů pro veškerou nově nakoupenou půdu profitující z daňových výhod podle oddílu 1031³. [Další informace viz návrh „Výměny podle oddílu 1031“ na str. 24-25 návrhu „Zákona“].
8. Nadále podporovat cenu mléka sazbou ve výši 9,90 USD/cwt⁴ a znovu povolit a revidovat Smluvní program náhrady ztráty příjmů z mléka (MILC). Platby MILC by byly odvozeny ze snížených a historických hodnot a nikoliv ze skutečných prodejů. Odhaduje se, že by tyto návrhy přinesly farmářům dalších 793 mil. USD během desetiletého období. [Další informace viz návrh „Revidovat mléčné anticyklické platby a pokračovat s programem podpory cen u mléka“ na str. 26 – 27 návrhu „Zákona“].
9. Revidovat cukerní program, aby daňoví poplatníci nebyli zatěžováni náklady tak, že by se nabídka a poptávka po cukru vyrovnávaly prostřednictvím domácích marketingových přidělů a systému tarifních kvót pro dovozy cukru. [Další informace viz návrh „Cukerní politika“ na str. 28-29 návrhu „Zákona“].
10. Kromě likvidace opatření 2 „Programu pro bavlnu“, zrušit i opatření 1 a 3 týkající se ustanovení ve prospěch zvýšení konkurenceschopnosti bavlny. Současně odstranit

³ Pozn.: Podle oddílu 1031 Daňového předpisu USA mohou majitelé půdy prodávající půdu se ziskem odložit splácení daní z tohoto zisku, pokud tento zisk použijí k opětovnému získání půdy pro účely podnikání nebo investování. Dochází k tomu, že majitelé půdy v příměstských oblastech prodávají tuto půdu pro nezemědělské účely (příměstská výstavba, apod.) a ze zisků (obvykle značných) nakupují zemědělskou půdu v jiných oblastech, čímž v těchto oblastech zvyšují kupní ceny zemědělské půdy i ceny pronájmu. Daná situace je nepříznivá pro začínající zemědělce nebo menší zemědělce, kteří by chtěli rozšiřovat plochy, které obhospodaruji.

⁴ Pozn.: cwt = hundredweight – jednotka používaná v USA, která odpovídá 45,36 kg.

ustanovení o konkurenceschopnosti extra dlouhovláknité (ELS) bavlny. [Další informace viz návrh „Zrušit zvláštní ustanovení o konkurenceschopnosti bavlny“ na str. 30 – 31 návrhu „Zákona“].

11. Umožnit flexibilitu pěstování ovoce, zeleniny a divoké rýže (*Zizania aquatica*) na základní výměře, což je výměra na kterou jsou farmářům vypláceny přímé a anticyklické platby. [Další informace viz návrh „Odstranit pěstební omezení“ na str. 32-33 návrhu „Zákona“].
12. Snížit nebo zrušit základní výměru, na niž jsou vypláceny platby, jestliže se celá farma nebo její část prodá k nezemědělskému využití. [Další informace viz návrh „Odebrat základní výměry plodin, jestliže se zemědělská půda prodá na nezemědělské využití“ na str. 34-35 návrhu „Zákona“].
13. Nabídnout pěstitelům těch plodin, které jsou financovány z podpůrných programů, možnost volby „zvýšené platby s důrazem na ochranu životního prostředí“. Tato podpora by vedla k vyplacení zvýšených, garantovaných přímých plateb, pokud by se farmáři zavázali plnit některé požadavky z oblasti ochrany životního prostředí a vzdali se příspěvku vyplaceného z titulu účasti v programu marketingové podpory a v programu anticyklických plateb. Očekává se, že by tento nový program během příštích deseti let nabídl zemědělcům dalších 50 mil. USD. [Další informace viz návrh „Možnost zvýšené platby se zacílením na ochranu životního prostředí“ str. 36-37 návrhu „Zákona“].
14. Aktualizovat ustanovení 1601 (e) Zemědělského zákona z roku 2002 „Zmocnění k úpravám souvisejícím s dodržováním Uruguayského kola“, aby USDA mohlo upravovat některé platby tak, aby se plnily současné a budoucí závazky vůči WTO. [Další informace viz návrh „Pokračující dodržování závazků vůči WTO“ na str. 38 – 39 návrhu „Zákona“].

Titul II: „OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ“

Doporučení

Zlepšit a zvýšit finanční podporu pro programy, které by lépe sloužily zemědělcům, životnímu prostředí a všemu obyvatelstvu USA.

Problém

USDA vypsalo řadu programů v oblasti ochrany životního prostředí v rámci několika agentur, což může často vést k dvojkolejnostem. Každý z těchto programů má své vlastní podmínky způsobilosti, pravidla, opatření, žádosti a administrativu, což vede ke komplikacím pro zájemce o podporu. Tyto neefektivnosti mají za následek zvýšené správní náklady, méně peněz pro producenta a celkový přínos je z hlediska ochrany životního prostředí nižší.

Tyto programy jsou rovněž špatně nastaveny v zájmu řešení složitých problémů zemědělské krajiny. Tyto skutečnosti naznačují, že je nutno dospět k jejich konsolidaci a zjednodušení. Přestože každý program vykazuje určité přednosti a administrativní

flexibilitu, nejsou všechny vyhlášené programy ziskově zajímavé. Mnohé z těchto programů nevycházejí z takového mechanismu financování, který by spočíval na tržních principech nebo na výhodnosti. Není zabezpečeno, aby omezené prostředky vynakládané na ochranu životního prostředí byly přidělovány na nejnaléhavější potřeby a docházelo k jejich co nejlepšímu využití. Současně nejsou plně zohledněny potřeby začínajících a sociálně znevýhodněných farmářů a poptávka po podporách ve prospěch ochrany životního prostředí často překračuje dostupné zdroje.

Doporučená řešení

Ministerstvo doporučuje několik změn v kapitole II „Ochrana životního prostředí“:

1. Konsolidovat stávající programy (Program pobídek ve prospěch kvality životního prostředí, Program pobídek pro lokality s volně žijící faunou a se zajímavou flórou, Program pomoci zemědělskému managementu, Program zvelebování lesní půdy, Program ochrany spodních a povrchových vod a Program pro povodí řeky Klamath), jejichž prostřednictvím je poskytována finanční pomoc příjemcům ve formě příspěvku na náklady a stimuly ve prospěch obhospodařování půdy v rámci nově navrženého „Environmentálního programu pobídek pro zlepšení kvality životního prostředí (EQIP)“. Cílem je zjednodušit tyto činnosti, omezit duplicitu a dosahovat nákladově efektivnějších přínosů pro životní prostředí. Dále je navrhováno založit nový „Regionální program zlepšení kvality vod (RWEP)“, který se zaměří na zlepšování kvality vod v regionálním měřítku a investovat další zdroje do „Konzervačního programu inovace ochrany přírody“. Tyto důležité změny programu EQIP by znamenaly investovat dalších 4,2 mld. USD. [Další informace viz návrh „Program pobídek pro kvalitu životního prostředí“ na str. 43 – 45 návrhu „Zákona“].
2. Upravit „Program ochrany zemědělské půdy (CSP)“ k posílení pobídek ve prospěch vyšší úrovně ochrany přírody. Rozšířit během příštích deseti let zapojení farmářů do CSP ze současných 15,5 mil. akrů (6,2 mil. ha) na odhadovaných 96,5 mil. akrů (38,6 mil. ha), čímž by se investiční potřeba zvýšila o dalších 500 mil. USD. [Další informace viz návrh „Program ochrany zemědělské půdy“ na str. 46 – 48 návrhu „Zákona“].
3. Konsolidovat tři stávající programy směřující do oblasti hospodaření s půdou do jednoho nového „Programu ochrany soukromé půdy“, aby se zjednodušila administrativa, vyloučily zbytečnosti a posílily přednosti každého programu. Do tohoto nového programu se navrhuje investovat během desetiletého období dalších 900 mil.USD. [Další informace viz návrh „Program ochrany soukromé půdy“ na str. 49 – 50 návrhu „Zákona“].
4. Opětovně schválit a posílit „Program uvádění půdy do klidu (CRP)“, aby se koncentroval na pozemky, které poskytují největší přínosy environmentálně citlivým půdám. Navíc by v rámci tohoto programu měla být dána přednost pozemkům

využívaným k produkci biomasy pro energetické účely. [Další informace viz návrh „Program uvádění půdy do klidu“ na str. 51 – 52 návrhu „Zákona“].

5. Opětovně schválit „Program ochrany mokřadů (WRP)“ a zařadit do něj program pro záplavové oblasti spadající pod „Program mimořádné ochrany povodí (EWP)“. Zvýšit celkový limit pro vyčleňování těchto ploch na 3,5 mil. akrů (1,4 mil. ha), při platnosti zásady za každý finanční rok nově přihlásit 250 tis. akrů (100 tis. ha) mokřadů. Toto zvýšení plochy se rovná investiční podpoře ve výši 2,1 mld. USD během deseti let. Uplatnit také v rámci WRP další obecné prvky, jež jsou součástí jiných programů péče o životní prostředí. [Další informace viz návrh „Program ochrany mokřadů“ na str. 53 – 54 návrhu „Zákona“].
6. Rozšířit podmínky pro nárok na podporu ve prospěch titulu „Podpora ochrany drnu“, aby nedocházelo k přeměně travních porostů na ornou půdu. [Další informace viz návrh „Ochrana drnu, aby se předešlo zvyšování stupně zornění“ na str. 55 – 56 návrhu „Zákona“].
7. Z každého programu ochrany životního prostředí vyhradit určitý objem prostředků pro začínající zemědělce a sociálně znevýhodněné producenty. [Další informace viz návrh „Přístup k programům ochrany životního prostředí pro začínající a sociálně znevýhodněné producenty“ na str. 57 – 58 návrhu „Zákona“].
8. Během deseti let investovat 50 mil. USD na podporu nových environmentálních trhů v rámci soukromého sektoru na doplnění stávajících konzervačních a lesnických programů. Umožnit v rámci stávajících konzervačních programů výraznější působení tržních sil, aby se z federálních a soukromých investic směřujících do ochrany přírody dospělo k vyšším environmentálním přínosům. [Další informace viz návrh „Tržní přístup k ochraně“ na str. 43 – 45 návrhu „Zákona“].
9. Zrušit ustanovení 1241 (d) zákona o potravinové bezpečnosti z roku 1985, tj. ustanovení o regionální rovnosti, aby bylo možno přidělovat prostředky podle principu nejvyšší naléhavosti a došlo k co nejlepšímu využívání prostředků na ochranu přírody. [Další informace viz návrh „Efektivní alokace zdrojů“ na str. 61 návrhu „Zákona“].
10. Konsolidovat dva programy pro mimořádné události, tj. „Program mimořádné ochrany povodí (EWP)“ a „Program mimořádné ochrany přírody (ECP)“ do nového „Programu mimořádné obnovy krajiny“. Poskytnout majitelům půdy, kteří po katastrofické události naléhavě potřebují pomoc, prostředky nezbytné k uvedení půdy do produkčního stavu a zabránit dalšímu zhoršování stavu půdy a vody. [Další informace viz návrh „Program mimořádné obnovy krajiny“ na str. 62 – 63 návrhu „Zákona“].

Titul III: „OBCHOD“

Doporučení

Zlepšit opatření Zemědělského zákona, aby došlo k dalšímu posílení mezinárodního obchodu a aby mezinárodní obchod probíhal na férových základech.

Problém

Rozvojové i rozvinuté země stále větší měrou uplatňují vědecky nepodložené sanitární, fyto-sanitární a technické standardy ve formě netarifních obchodních překážek vůči dovozům zemědělských výrobků z USA. To platí zvláště pro speciální plodiny, maso a drůbeží výrobky. Tyto překážky významně dopadají na americký agrární vývoz.

Současně přitom produktivita amerického zemědělství trvale roste průměrným tempem zhruba 2 % ročně, zatímco populace USA a tedy spotřeba roste jen asi o 1 % ročně. Navíc většina spotřebitelů, tj. zhruba 95 % světové populace, žije za hranicemi USA a představuje příležitosti pro zemědělství za předpokladu, že USA bude účinně reagovat na nekalé obchodní praktiky a zesílí snahy o revitalizaci zemědělských odvětví v nestabilních oblastech.

Doporučená řešení

Ministerstvo doporučuje několik změn v kapitole III „Obchod“:

1. Zvýšit mandatorní výdaje na podpůrný program „Technická pomoc pro speciální plodiny (TASC)“ na 68 mil. USD během 10 let a zvýšit maximálně povolený příspěvek na projekt na 500 tis. USD. [Další informace viz návrh „Rozšířit technickou pomoc pro speciální plodiny“ na str. 67 – 68 návrhu „Zákona“].
2. Zvýšit mandatorní výdaje na „Program přístupu na trh (MAP)“ o 250 mil. USD během deseti let a zacílit financování na komodity doposud nepokryté podpůrným programem. [Další informace viz návrh „Posílit program přístupu na trhy“ na str. 69 – 70 návrhu „Zákona“].
3. Založit nový grantový program, kterým by bylo během 10 let investováno 20 mil. USD na řešení mezinárodně sporných sanitárních a fyto-sanitárních otázek pro všechny obchodované zemědělské komodity. [Další informace viz návrh „Grantový program pro řešení sanitárních a fyto-sanitárních otázek“ na str. 71 návrhu „Zákona“].
4. Schválit a poskytnout dlouhodobé mandatorní výdaje ve výši 15 mil. USD v průběhu 10 let na zajištění personální podpory ze strany USDA pro mezinárodní subjekty vytvářející standardy, jako je Codex Alimentarius, Mezinárodní úmluva o ochraně rostlin a Světová organizace pro zdraví zvířat. [Další informace viz návrh „Podpora aktivit při stanovování standardů mezinárodního obchodu“ na straně 72 návrhu „Zákona“].

5. Zajistit zvýšené monitorování, analytickou podporu a jinou odbornou pomoc na podporu zemědělství USA ve významných obchodních sporech a problémech. [Další informace viz návrh „Odborná pomoc při řešení obchodních sporů“ na str. 73 – 74 návrhu „Zákona“].
6. Posílit obchodní kapacity, bezpečnost potravin a programy zemědělského poradenství v nestabilních oblastech⁵ prostřednictvím mandatorních výdajů ve výši 20 mil. USD v průběhu 10 let. [Další informace viz návrh „Budování obchodních kapacit a programy zemědělského poradenství v nestabilních oblastech“ na str. 75 návrhu „Zákona“].
7. Reformovat programy záruk na vývozní úvěry, které spravuje „Korporace pro komoditní úvěry (CCC)“, aby tyto programy vyhověly závěrům WTO souvisejícím s řešením obchodních sporů s Brazílií za komoditu „Bavlna“. Ukončit „Program úvěrových garancí pro dodavatele (SCGP)“ vzhledem k nesplaceným úvěrům ve výši cca 227 mil. USD a důkazům, že došlo k podvodným praktikám. [Další informace viz návrh „Reformovat programy garancí za vývozní úvěry“ na str. 76 – 77 návrhu „Zákona“].
8. Upravit „Program garancí úvěrů na zařízení ve prospěch agrárních vývozů“ (FGP)⁶ tak, aby přilákal další odběratele, kteří se zaváží k dovozům zemědělských výrobků z USA. Odhaduje se, že vylepšení tohoto programu zvýší jeho využívání o 16 mil. USD během příštích deseti let. [Další informace viz návrh „Úpravy programu záruk za úvěry na dovozní zařízení“ na str. 78 návrhu „Zákona“].
9. Zrušit mandát pro „Globální tržní strategii“ a „Program na podporu vývozů“ (EEP), protože tyto iniciativy jsou nadbytečné nebo neúčinné a jejich zrušení by USDA umožnilo koncentrovat zdroje na prioritní problémy. [Další informace viz návrh „zrušit „Program na podporu vývozu“ a mandát pro globální tržní strategii na str. 79 – 80 návrhu „Zákona“].
10. Schválit použití až 25 % prostředků podle hlavy II zákona P.L.⁷ 480 na lokální nebo regionální nákupy a distribuci potravinové pomoci, aby se pomohlo lidem ohrožených nedostatkem potravin. [Další informace viz návrh „Schválit u vymezené části mimořádné potravinové pomoci možnost nákupů v blízkosti postižených oblastí“ na str. 81 – 82 návrhu „Zákona“].

⁵ Pozn.: V tomto případě se jedná o Afghánistán a Irák a výhledově o Súdán a Somálsko.

⁶ Pozn.: Prostřednictvím tohoto programu se poskytují záruky na úvěry, které se využijí na budování zařízení usnadňujících vývoz ze Spojených států (modernizace přístavů, vykládacích zařízení, skladů a distribučních systémů) v dovážejících zemích.

⁷ P. L. = Public Law (veřejné právo).

Titul IV: „PROGRAMY V OBLASTI VÝŽIVY“

Doporučení

Zjednodušit a zmodernizovat „Program poukázek na nákup potravin“, aby se zjednodušil přístup k tomuto programu tak, aby lépe odrážel potřeby příjemců i státu. Zjednodušit jiné programy potravinové pomoci, aby se zlepšila jejich administrace a efektivnost. Zvýšit podporu zdravé výživě i ve školách a jiných zařízeních zapojených do programů potravinové pomoci.

Problém

Program poukázek na nákup potravin z roku 1964, následně revidovaný v roce 1977, je nejdůležitějším federálním programem v oblasti výživy, určeným domácnostem s nízkými příjmy. V průběhu let se tento program výrazně měnil. Nejdůležitější změnou byl přechod od lístků ke kuponům a od kuponů k elektronické podobě potravinových dávek. Bude nutné provést legislativní změny, které umožní zjednodušení a modernizaci programu tak, aby nenastaly problémy s uváděním novinek do praxe.

Kromě toho požadavky kladené na jiné programy potravinové pomoci brání jejich efektivnímu fungování. Proto je třeba změnit programy potravinové pomoci tak, aby účinně a efektivně prospívaly těm, kdo je potřebují.

Závěrem, ve Spojených státech se vyskytuje obezita v alarmujícím měřítku. Nutriční doporučení pro Američany z roku 2005 navrhuje zvýšit spotřebu ovoce a zeleniny u většiny populace. Přitom jen jeden z pěti Američanů konzumuje každý den doporučené množství ovoce. Děti do 18 let přijímají jen 50 či méně procent doporučené spotřeby ovoce a zeleniny. Zvýšení nabídky ovoce a zeleniny v programech potravinové pomoci může přispět k růstu spotřeby, a tím i ke zlepšení výživy mnoha Američanů.

Doporučená řešení

Ministerstvo doporučuje celou řadu změn v kapitole IV „Programy v oblasti výživy“. Jejich cílem je zlepšení programů USDA v této oblasti tak, aby lépe sloužily příjemcům.

Program poukázek na nákup potravin

1. Zdokonalit přístup k programu pro chudé pracovně činné a staré občany následujícími opatřeními: při stanovení nároku na zařazení do programu se nebudou brát v úvahu účty důchodového spoření; provede se pilotní zkouška dopadů zvýšení podpory na nákup potravin pro zaměstnané příjemce poukázek; bude zrušen limit pro odpočet za vyživovanou osobu; při stanovení nároku na účast v programu se nebude přihlížet k výši úspor za vysokoškolská studia; nebude se přihlížet k platbám poskytnutým za

vojenskou službu v bojových akcích. Odhaduje se, že tyto reformy zvýší během deseti let o dalších 1,4 mld. USD dávky pro příjemce [další informace viz návrh „Program poukázek na nákup potravin pro chudé pracovní aktivní a staré občany“ na str. 87-89 návrhu „Zákona“].

2. Změnit název „Programu poukázek na nákup potravin“ a zrušit povinnost je vydávat formou kuponů s cílem zohlednit skutečnost, že tyto dávky jsou v současné době poskytovány v naprosté většině elektronicky. Chránit příjemce dávek před povinností dávky vrátit, pokud jim byly poskytnuty neoprávněně, či pokud byly vyplaceny v důsledku systémových chyb a učinit státy odpovědnými za tyto chyby. [Další informace viz návrh „Program poukázek na nákup potravin: návrhy na zjednodušení a modernizaci“ na str. 90-91 návrhu „Zákona“].
3. Pro další zlepšení integrity programu posílit opatření omezením bezpodmínečného nároku jen na ty, kteří dostávají dávky v rámci „Dočasné pomoci pro rodiny v nouzi (TANF) nebo (SSI) v hotovosti. Umožnit flexibilitu stanovení postihů pro maloobchodní prodejce, kteří poruší pravidla programu poukázek na nákup potravin. Umožnit, aby měl ministr pravomoc v případech zcela zjevného nekalého obchodování finanční prostředky zabavit a převést do rozpočtu. Zakázat výměnu potravin nakoupených z dávek potravinové pomoci za hotovost. Povolit USDA účtovat 5 % administrativních nákladů státním agenturám, pokud je výskyt negativních chyb v daném státě po dva po sobě jdoucí roky o více než 50 % vyšší než činí průměr Spojených států (negativní chyby jsou chyby, kdy je účast žadatele na programu neoprávněně ukončena nebo pozastavena, nebo mu je poskytnutí potravinových dávek neoprávněně zamítnuto). Odejmout možnost nových investic do správy programu u států, které byly po tři po sobě jdoucí roky sankcionovány za nesprávné platby. [Další informace viz návrh „Zlepšit integritu programu poukázek na nákup potravin“ na str. 92-94 návrhu „Zákona“].
4. Posílit úsilí o začlenění vzdělávání v oblasti výživy do programu poukázek na nákup potravin tím, že toto vzdělávání bude uznáno jako součást programu a dále investováním 100 mil. USD do vytvoření pětiletých podpůrných programů zaměřených na vývoj a testování možných řešení problému zvýšeného výskytu obezity. [Další informace viz návrh „Zlepšování zdraví posílením vzdělávání v oblasti výživy“ na str. 95-96 návrhu „Zákona“].

Jiné programy potravinové pomoci

1. Uznat trvalou platnost státních plánů pro „Program mimořádné potravinové pomoci (TEFAP)“ a odstranit překážky, které místním organizacím brání v účinnějším soutěžení o účast na tomto programu. [Další informace viz návrh „Program mimořádné potravinové pomoci“ na str. 97-98 návrhu „Zákona“].

2. Zvýšit objem poskytovaných prostředků o 27 mil. USD během deseti let tak, aby lépe odrážely skutečné správní náklady „Programu distribuce potravin v indiánských rezervacích (FDPIR)“ a předložit strukturovanou metodu pro rozdělování správních prostředků mezi indiánské kmenové organizace. Sjednotit postupy pro vyloučení z programů potravinové pomoci tak, aby bylo zajištěno, že ti, kterým byla z důvodu úmyslného porušení pravidel zakázána účast v FDPIR, budou vyloučeni také z účasti na „Programu poukázek na nákup potravin“. [Další informace viz návrh „Program distribuce potravin v indiánských rezervacích“ na str. 99-100 návrhu „Zákona“].
3. Vyloučit dávky poskytované starým farmářům na nákup čerstvých potravin (SFMNP) ze zdanění. Nezapočítávat je do zjišťování a stanovení nároku na jiné federální nebo státní programy, u kterých se stanovuje nemajetnost. Zakázat účast v SFMNP těm státům, kde se z potravin zakoupených z dávek SFMNP vybírá státní nebo místní daň. [Další informace viz návrh „Program dávek pro důchodce na nákup čerstvých potravin“ na str. 101-102 návrhu „Zákona“].

Podpora zdravé výživy

1. Podpořit snahy škol poskytovat stravování na základě aktuálních „Nutričních doporučení pro občany“. Investovat 6 mil. USD na mandatorní výdaje, aby bylo možné každých pět let provést šetření o objemu potravin nakupovaných školskými potravinovými orgány z prostředků federální hotovostní pomoci. [Další informace viz návrh „Podpora zdravé výživy ve školách“ na str. 103-104 návrhu „Zákona“].
2. Poskytnout dodatečné mandatorní výdaje na rozšíření nákupu ovoce a zeleniny pro využití v rámci Národních programů školních obědů a snídaní. Těchto 500 mil. USD v průběhu deseti let představuje čisté navýšení celkové hodnoty nákupů ovoce a zeleniny pro školní stravování nad úroveň dostupnou v rámci jiných programů. [Další informace viz návrh „Podpora zdravé výživy ve školách“ na str. 103-104 návrhu „Zákona“].
3. Zvýšit výdaje na nákup ovoce a zeleniny v rámci programů potravinové pomoci o 2,7 mld. USD v průběhu deseti let. [Další informace viz návrh „Podpora zdravé výživy ve školách“ na str. 103-104 a návrh „Navýšení nákupů ovoce a zeleniny pro programy potravinové pomoci“ na str. 168-169 návrhu „Zákona“].

Titul V: „ÚVĚRY“

Doporučení

Zlepšit podle Zemědělského zákona podmínky pro úvěry poskytované zemědělcům, zvláště začínajícím a sociálně znevýhodněným výrobcům.

Problém

Průměrný věk zemědělců nadále roste, což vyvolává otázku, zda příští generace farmářů bude schopna nahradit stárnoucí zemědělce až odejdou do důchodu. Překážky při vstupu do produkčního zemědělství jsou vysoké, což je zvláště obtížné pro začínající a sociálně znevýhodněné zemědělce s omezenými finančními zdroji. V roce 2002 např. průměrná hodnota půdy a budov pro pětatřicetiletého a mladšího vlastníka farmy činila v průměru 595 tis. USD. Přístup k přiměřeným úvěrovým prostředkům může pomoci vyrovnat soutěžní podmínky pro tyto zemědělce. Úvěry schvalované prostřednictvím úvěrového programu podle Zemědělského zákona mohou sehrát jedinečnou úlohu při podpoře těch, kteří kupují farmu poprvé.

Některé legislativní požadavky v programech zemědělských úvěrů nebyly aktualizovány po celá desetiletí. S měnící se dynamikou dnešního zemědělství je třeba tyto podmínky aktualizovat. Např. dva limity pro přímé půjčky ve výši 200 tis. USD jsou příliš rigidní a zastaralé a nebyly aktualizovány od 70. a 80. let minulého století. Během více než dvou desetiletí se mnohé změnilo - ceny půdy jsou vyšší, vybavení je dražší a náklady na paliva, hnojiva a jiné vstupy jsou rovněž vyšší.

Doporučená řešení

Ministerstvo doporučuje následující změny v kapitole V „Úvěry“:

1. Zdvojnásobit procento přímých provozních půjček poskytovaných USDA, které budou prioritně určeny na pomoc začínajícím a sociálně znevýhodněným zemědělcům. Stanovit priority tak, aby 100 % přímé půjčky poskytnuté na získání farmy do vlastnictví dostatečně pokrývalo potřeby začínajících a sociálně znevýhodněných zemědělců. Přepracovat federální přerozdělovací postupy tak, aby tyto půjčky byly v maximální možné míře vyhrazeny pro začínající a sociálně znevýhodněné zemědělce. [Další informace viz návrh „Půjčky cílené na začínající a sociálně znevýhodněné zemědělce“ na str. 108 – 109 návrhu „Zákona“].
2. Upravit stávající program splátek úvěrů pro začínající farmáře a chovatele hospodářských zvířat tak, aby se zvýšily příležitosti pro příští generace. Snížit 4% úrokovou míru na 2%, odložit první roční splátku o jeden rok a odstranit úvěrový limit pro farmáře ve výši 250 tis. USD. Snížit minimální příspěvek producenta z 10 % kupní ceny majetku na 5 % a zahrnout sociálně znevýhodněné zemědělce a chovatele

hospodářských zvířat mezi oprávněné žadatele. [Další informace viz návrh „Program splátek úvěrů pro začínající farmáře a rančery“ na str. 110 – 111 návrhu „Zákona“].

3. Zvýšit stávající limity ve výši 200 tis. USD pro přímé investiční úvěry (na nákup majetku) a 200 tis. USD pro přímé provozní úvěry na celkovou zadluženost na úrovni 500 tis. USD pro jakoukoliv kombinaci těchto dvou typů úvěrů. [Další informace viz návrh „Limity pro přímé úvěry FSA na str. 112 – 113 návrhu „Zákona“].

Titul VI: „ROZVOJ VENKOVA“

Doporučení

Zjednodušit a posílit financování programů pro zlepšení zdravotní péče a jiných veřejných služeb, které jsou životně důležité pro venkovské komunity.

Problém

Venkovské obce bojují o zachování základních služeb a odpovídající kvality života pro venkovské obyvatele. Často čelí závažným problémům v zásobování pitnou vodou, omezeným zdrojům na poskytování první pomoci a obtížím při zavádění širokopásmového internetu. Současně je nutno udržovat služby, nezbytné pro přilákání komerčních podniků nabízejících vhodné pracovní příležitosti, aby se zpomalil proces vysídlování.

Navíc mnozí obyvatelé venkova žijí v odlehlých oblastech, takže přístup k potřebným službám je pro ně ještě obtížnější. Rovněž delší doba příjezdů rychlé lékařské pomoci a dlouhé vzdálenosti od ordinací mohou doslova znamenat otázku života a smrti v kritických okamžicích života. Tuto situaci zhoršuje i skutečnost, že venkovské nemocnice musejí obvykle vynakládat velké úsilí, aby přilákaly a udržely odpovídající zdravotní personál a specialisty. Protože nepokryté potřeby jsou v jednotlivých obcích značné, programy schválené v kapitole „Rozvoj venkova“ pomohou naplnit požadavky občanů sídlících ve venkovských oblastech.

Doporučená řešení

Ministerstvo doporučuje následující změny v kapitole VI „Rozvoj venkova“:

1. Během pěti let platnosti nového Zemědělského zákona dokončit rekonstrukci a obnovu všech 1 238 certifikovaných venkovských nemocnic, aby byly zdravotnické služby dostupné všemu obyvatelstvu. Tento návrh by znamenal investice z veřejných zdrojů ve výši 85 mil. USD umožňující poskytnout za 1,6 mld. USD garance úvěrů a 5 mil. USD na grantové podpory. [Další informace viz návrh „Řešení zadluženosti venkovských nemocnic“ na str. 117 – 118 návrhu „Zákona“].

2. Poskytnout dalších 500 mil. USD na snížení počtu nevyřízených žádostí o podpory a přímé úvěry ve prospěch rozvoje vodního hospodářství, podpory na likvidaci odpadů, o mimořádnou pomoc obcím (*water assistance*), půjčky a podpory pro zařízení první pomoci, o půjčky na širokospektrální přístup ke službám (*broadband access loans*) a podpory na distanční studium a lékařské služby. [Další informace viz návrh „Zlepšování venkovské infrastruktury“ na str. 119 – 121 návrhu „Zákona“].
3. Pro některé programy rozvoje venkova konsolidovat legislativní zmocnění tak, aby se zvýšila jejich flexibilita. Pro příslušné programy vytvořit normy, které by umožňovaly jednodušší měření výkonnosti a usnadnily využívání těchto programů ze strany klientů USDA. [Další informace viz návrh „Zjednodušit programy rozvoje venkova“ na str. 122 – 123 návrhu „Zákona“].

Titul VII: „VÝZKUM“

Doporučení

Reorganizovat a oživit poslání USDA v oblasti výzkumu, vzdělávání a ekonomiky a zvýšit investice do prioritních oblastí výzkumu jakými jsou speciální plodiny, bioenergetika a bioprodukty.

Problém

V 21. století čelí zemědělství jedinečným výzvám. Mnohé mohou být dosaženy za předpokladu, že se významně prosadí technologický pokrok a kvalitní zemědělský výzkum. I přes výrazný pokrok v zemědělských technologiích a výzkumu je nezbytné v daném úsilí pokračovat pro zachování konkurenčního náskoku amerického zemědělství.

Jednou z významných výzev pro zemědělský výzkum je závislost USA na dovozu ropy, které se v současné době dováží 60 %. Mají-li biopaliva a bioprodukty vyrobené na farmách nahradit významnou část dovážených energetických zdrojů, musí dojít k pokroku v efektivnosti přeměny biomasy a s touto výzvou se může vyrovnat jen výzkum nejvyšší úrovně.

Producenti speciálních plodin rovněž čelí jedinečným výzvám, které vyžadují technologický pokrok. Speciálním plodinám je nyní dán stejný význam jako běžně podporovaným plodinám v rámci platných nástrojů zemědělské politiky. Doposud producentům speciálních plodin podle Zemědělského zákona nejsou poskytovány žádné přímé podpory.

Struktury zemědělského výzkumu USDA je potřeba zmodernizovat a zjednodušit, aby se dokázaly vyrovnat s výzvami stojícími před zemědělstvím 21. století. V USDA pro zemědělské vědy existují dvě samostatné agentury a každý z těchto subjektů v rámci

národního programu disponuje svými výzkumnými pracovníky. Tato dvoukolejnost vede k plýtvání, vyšším administrativním nákladům, nedostatečné koordinaci a nemožnosti maximalizovat zdroje.

Doporučená řešení

Ministerstvo doporučuje několik reforem a nových iniciativ v kapitole VII „Výzkum a s výzkumem související otázky“:

1. Spojit dvě agentury USDA, a to „Zemědělskou výzkumnou službu (ARS)“ a „Kooperativní státní výzkumnou, vzdělávací a poradenskou službu (CSREES)“ do jediné agentury nazvané „Výzkumná, vzdělávací a poradenská služba (REES)“, která by koordinovala interní i externí programy výzkumu, poradenství a vzdělávání. [Další informace viz návrh „Reorganizace v oblasti výzkumu, vzdělávání a ekonomiky“ na str. 127 – 128 návrhu „Zákona“].
2. Přejmenovat „Oblast výzkumu, vzdělávání a ekonomiky (REE)“ na „Úřad vědy“ [Další informace viz návrh Reorganizace v oblasti výzkumu, vzdělávání a ekonomiky na str. 127 – 128 návrhu „Zákona“].
3. Výzkumnou iniciativu v oblasti zemědělských bioenergetických produktů a jiných bioproduktů podpořit rozpočtem ve výši 50 mil. USD ročně, aby se dospělo v rámci základního výzkumu ke zřetelnému pokroku v oblasti produkce obnovitelných biopaliv a bioproduktů. [Další informace viz návrh „Výzkumná iniciativa v oblasti zemědělské bioenergetiky a bioproduktů“ na str. 129 – 130 návrhu „Zákona“].
4. Podpořit výzkumnou iniciativu pro oblast speciálních plodin s rozpočtem 100 mil. USD ročně v zájmu poskytnutí vědecky podložených nástrojů k rozvoji těchto odvětví. [Další informace viz návrh „Výzkumná iniciativa pro speciální plodiny“ na str. 131 – 132 návrhu „Zákona“].
5. Povolit USDA rozvinout výzkum a diagnostiku u vysoce nakažlivých chorob zvířat zavlečených ze zahraničí na území kontinentálních států (*mainland*) USA. [Další informace viz návrh „Výzkum chorob zvířat zavlečených ze zahraničí“ na str. 133 návrhu „Zákona“].
6. Investovat dalších 10 mil. USD mandatorních výdajů ve prospěch ekologického výzkumu v zemědělství. Tyto prostředky by byly využity v oblasti ochrany přírody a životního prostředí a na vyšlechtění nových a vylepšených odrůd osiv zvláště vhodných pro ekologické zemědělství. [Další informace viz návrh „Iniciativy pro ekologické zemědělství“ na str. 166-167 návrhu „Zákona“].

Titul VIII: „LESNICTVÍ“

Doporučení

Podporovat jednotlivé státy, aby i soukromí vlastníci lesů obhospodařovali a chránili lesy požadovanými postupy. Založit program „Dřevo na energetické účely“, který by podporoval využívání méně jakostní dřevní hmoty k produkci energie.

Problém

Přestože vlastníci lesů v USA čelí řadě problémů, ze 345 mil. akrů (138 mil. ha) soukromých lesů neprůmyslového užití je jen 30 mil. akrů (12 mil. ha) začleněno do „Plánů lesní péče“, které mají zajistit jejich udržitelnost.

Vlastníci lesů čelí rostoucímu tlaku na změnu využití lesních pozemků ve prospěch ploch pro výstavbu budov a dopravní infrastruktury. Během posledních 40 let se urbanizovaná plocha více než zdvojnásobila a více než 44 mil. akrů (17,6 mil. ha) soukromých lesů je ohroženo, že budou do roku 2030 zastavěny. Očekává se, že k tomuto vývoji bude docházet hlavně na okrajích měst. Daný vývoj bude omezovat rozsah otevřených prostorů, povede k rozšiřování ploch náchylných k požárům a větší počet občanů včetně jejich majetku bude vystaven potenciálnímu ohrožení.

Lesy v USA poskytují obrovské množství dřevní biomasy, která způsobuje problémy při likvidaci odpadů, zhoršuje zdravotní stav lesů a poskytuje palivo pro nezvykle silné lesní požáry. Probírky v lesích, lesní požáry, škody způsobené škůdci a chorobami mohou vytvářet enormní množství biomasy při nízké komerční hodnotě. V současnosti se tyto odpady nevyužívají ani nerecyklují. Technologický pokrok by měl směřovat k lepšímu využití těchto produktů, přispívat ke zdraví a ochraně lesů a k naplňování energetických potřeb země.

Doporučená řešení

Ministerstvo doporučuje schválení několika nových návrhů v rámci kapitoly VIII „Lesnictví“:

1. Poskytnout každé státní lesní agentuře odbornou a finanční pomoc při přípravě a realizaci „Celostátních hodnocení lesů a plánů rozvoje lesních zdrojů. [Další informace viz návrh „Komplexní celostátní lesní plánování“ na str. 137 návrhu „Zákona“].
2. Zavést výběrový podpůrný program ve prospěch řešení lokálních problémů lesního hospodářství, vytvářet místní trhy pro netradiční lesnické produkty a stimulovat místní „ekonomiky“ nabídkou lesnických produktů s vyšší přidanou hodnotou (*value-added forest product industries*). [Další informace viz návrh „Výběrový lesnický podpůrný program“ na str. 138 návrhu „Zákona“]

3. Iniciovat nový program „Dřevo pro energetické účely“ s rozpočtem 150 mil. USD na deset let s cílem urychlit vývoj a využívání nových technologií v rámci produktivnějšího užití méně hodnotné dřevní biomasy. Daným programem by se částečně pokryla rostoucí poptávka po fosilních palivech a zlepšil zdravotní stav lesů.
[Další informace viz návrh „Dřevo pro energetické účely“ na str. 139 – 140 návrhu „Zákona“].
4. Založit program pro obecní lesy, který by byl jednak nositelem finanční podpory obcím na získávání a ochranu obecních lesů a současně poskytoval odbornou pomoc obcím zapojeným do plánování lesních zdrojů. [Další informace viz návrh „Program pro obecní lesy“ na str. 141 návrhu „Zákona“].

Titul IX: „OBNOVITELNÁ ENERGIE“

Doporučení

Rozšířit federální výzkum zaměřený na paliva z obnovitelných zdrojů a na bioenergii a opětovně povolit, upravit a rozšířit programy, které jsou nositeli nástrojů ve prospěch rozvoje produkce a komercializaci obnovitelné energie.

Problém

Produkce etanolu a bionafty z veškerých zdrojů ve fiskálním roce 2005 činila téměř 4 mld. galonů (15,2 mld. l) etanolu a 91 mil. galonů (345 mil. l) bionafty, přičemž celková spotřeba v USA za stejný rok činila 140 mld. galonů (532 mld. l) benzínu a více než 60 mld. galonů (204 mld. l) nafty.

Aby se významně snížila závislost USA na dovážené ropě, budou se biopaliva, i když se je daří vyrobit z kukuřice a sóji, muset vyrábět z celulózy. Jako surovina se uplatňuje biomasa ze speciálních energetických plodin, energetické trávy, dále obilná sláma a jiná dřevitá biomasa. Bylo již vědecky prokázáno, že u některých procesů je přeměna celulózy na biopaliva a jinou energii reálnou cestou.

Co do objemu omezená vládní podpora, v součinnosti se soukromým sektorem, napomůže při rozvoji komerční aplikace těchto inovací. Vládní podpora produkce energie z celulózy je nezbytná, protože rozsah potřebných investic je mimořádný. Toto odvětví je nově koncipované a čelí i vysokým rizikům. Je rovněž nezbytně nutné zdroje energie z hospodářských a bezpečnostních důvodů diverzifikovat.

Kromě snižování závislosti země na ropě napomůže rozvoj produkce obnovitelných zdrojů energie k oživení amerického venkova. Během diskusních fór USDA k návrhu Zemědělského zákona byly opakovaně zdůrazňovány dopady produkce obnovitelných zdrojů energie na zemědělství.

Vývoj technologie produkce obnovitelných zdrojů způsobem, který umožňuje komercializaci, závisí na profesně zdatném, vysoce centralizovaném výzkumu. Přesto však prostředky na výzkum a vývoj v oblasti bioenergetiky představují jen 2 % z celkového objemu prostředků na výzkum a vývoj v kompetenci USDA. Tato úroveň podpory není v souladu s prioritami země v oblasti dodávek energie a energetické bezpečnosti. USDA bylo opakovaně vyzýváno, aby posílilo investice do obnovitelné energie.

Doporučená řešení

Financování základního a aplikovaného výzkumu a také sdílení rizik prostřednictvím programů půjček a garancí úvěrů pomáhá zlepšit ekonomickou, technickou a komerční životaschopnost nových postupů produkce obnovitelné energie o vysoké kapacitě. Jakmile se u nějaké technologie zjistí, že je komerčně využitelná, měla by federální vláda přeměřovat podpory do jiných, méně rozvinutých, ale přitom slibných technologií.

1. Zavést nový dočasný program, který by v přímých podporách poskytl výrobcům etanolu vyrobeného z celulózy 100 mil. USD [viz návrh „Program bioenergie z celulózy“ na str. 145 – 146 návrhu „Zákona“].
2. Opětovně schválit program preferující biologické produkty, upravit jeho ustanovení, aby se zlepšila jeho účinnost a investovat 18 mil. USD během 10 let do rozšíření a zlepšení tohoto programu [viz návrh „Rozšíření trhu s produkty na biologické bázi“ na str. 147 návrhu „Zákona“].
3. Opětovně schválit garance úvěrů programu „Systémy obnovitelné energie a zlepšení energetické účinnosti“. Ministerstvo navrhuje financování programu úvěrových garancí částkou 210 mil. USD, tento program by v průběhu 10 let podpořil garantované úvěry částkou 2,2 mld. USD. Limit podpory úvěrů pro projekty ve prospěch produkce etanolu z celulózy by se zvýšil na 100 mil. USD a tyto projekty využívající celulózy by byly vyňaty z limitu určeného na garance úvěrů. Ministerstvo dále doporučuje zahrnout tyto programy do „Programu úvěrů a garancí úvěrů na podporu obchodu a průmyslu“. V rámci tohoto programu upřednostnit financování projektů výstavby biorafinérií [viz návrh „Zjednodušit programy rozvoje venkova“ na str. 122 – 123 návrhu „Zákona“].
4. Opětovně zařadit program „Systémy obnovitelné energie a zlepšení energetické účinnosti“. Na tento podpůrný program by se v průběhu 10 let vynaložily prostředky ve výši 500 mil. USD. Tento program bude nadále podporovat menší projekty týkající se nabídky alternativních zdrojů energie při vyšší energetické účinnosti. Program je určen pro farmáře, rančery a malé venkovské podniky. Cíle tohoto programu budou harmonizovány s cíli „Programu na rozvoj biorafinérií“ ve prospěch vzniku

diverzifikovaných trhů pro zemědělské a lesnické produkty, zvyšování energetické nezávislosti země a zlepšování příležitostí napomáhajících rozvoji venkova [viz návrh „Zjednodušit programy rozvoje venkova“ na str. 122 – 123 návrhu „Zákona“].

5. Rozšířit „Program ochrany životního prostředí“ o program směřující ke zvýšení produkce biomasy tak, aby byly prioritně zaregistrovány ucelené plochy určené k produkci biomasy využívané k energetickým účelům [viz návrh „Program chráněné rezervy“ na str. 51 – 52 návrhu „Zákona“].
6. Upravit zákon o výzkumu a vývoji v oblasti biomasy z roku 2000 tak, aby se každoročně zvýšily prostředky na výzkum týkající se biomasy, s důrazem na produkci etanolu z celulózy, a to o 150 mil. USD v rámci mandatorních výdajů během 10 let [viz návrh „Zjednodušit programy rozvoje venkova“ na str. 122 – 123 návrhu „Zákona“].
7. Posílit výzkum spadající pod USDA a výzkum na univerzitách ve výši 500 mil. USD v rámci mandatorních výdajů během 10 let a směřující k podpoře výzkumné iniciativy v oblasti bioenergetiky a bioproduktů. Cílem je zvýšit efektivnost výzkumu v oblasti bioenergetiky prohloubením spolupráce mezi federálním a univerzitním výzkumem. Tato iniciativa by propojila bioenergetické aktivity USDA v oblasti rozvoje venkova a urychlila přenos technologických poznatků do praxe [viz návrh „Výzkumná iniciativa v oblasti zemědělské bioenergetiky a bioproduktů“ na str. 129 – 130 návrhu „Zákona“].
8. Urychlit vývoj nových technologií cestou lepšího využívání „méně hodnotné“ dřevní biomasy (dřevní odpady, zbytková dřevní biomasa) posílením mandatorních výdajů ve výši 150 mil. USD na 10 let ve prospěch výzkumu realizovaného Lesní službou [viz návrh „Dřevo na energetické účely“ na str. 139 – 140 návrhu „Zákona“].

Titul X: „RÚZNÉ“

Doporučení

Zlepšit nástroje řízení rizik pro zemědělce na základě programu doplňkového pojištění. Zvýšit účinnost a efektivnost programu pojištění úrody. Pro vytvoření spravedlivějšího systému upravit podmínky výběru odvodů v souvislosti s dovozem mlékárenských výrobků.

Problém

Zemědělství je neodlučitelně spjato s riziky souvisejícími s výkyvy počasí a s možností vzniku přírodních katastrof, což vyžaduje přijetí ochranných opatření. Tuto ochranu poskytuje pojištění úrody, které je však kritizováno zemědělci a to v tom smyslu, že rozsah spoluúčasti a výše pojistné jsou nepřiměřené.

Některé zákonné požadavky vážící se k programu pojištění úrody navíc zpochybnily jeho budoucí integritu a správnost z pojistně matematického hlediska. Zákon např. požaduje, aby se ve standardní zajistné smlouvě neprováděly žádné úpravy a nařizuje, aby byl škodní průběh nastaven tak, aby pojistné plnění převýšilo uhrazené pojistné.

Podvody a zneužívání systému pojištění úrody zůstávají závažným problémem. Je zapotřebí rozšířit podmínky programu „compliance“ a ve větší míře využívat dostupná data, aby se správně identifikovali a postihovali ti, kdo program zneužívají. Zákon také zakazuje, aby se některé stávající finanční zdroje používaly na vysoce prioritní potřeby související s pojištěním úrody ve smyslu snahy o dodržování programu a průzkum stávajících produktů platných v oblasti pojištění úrody.

Odvody ve prospěch propagace a posílení mlékárenského výzkumu se v současnosti vybírají z tržeb za domácí produkty ve 48 kontinentálních státech USA, ale nejsou uplatňovány na Aljašce, Havaji a v Portoriku. Tento existující nesoulad brání tomu, aby se odvody z mlékárenských výrobků vybíraly celoplošně z dovážených výrobků a znevýhodňuje domácí mléčné výrobky ve srovnání s výrobky dováženými.

Doporučená řešení

Ministerstvo navrhuje několik doplňků do kapitoly X „Různé“:

Podkapitola A – Pojištění úrody

1. Umožnit zemědělcům, aby si koupili doplňkové pojištění, které by pokrývalo celou jejich spoluúčast nebo její část v případě ztrát, které by postihly celý region. Tento návrh by zvýšil prostředky poskytnuté státní správou na pojištění úrody o 350 mil. USD během 10 let. [Další informace viz návrh „Doplňkové pojištění úrody pokrývající spoluúčast“ na str. 151-153 návrhu „Zákona“].
2. Snížit očekávaný škodní průběh programu pojištění úrody z 1,075 na 1,00 [další informace viz návrh „Revize očekávaného škodního průběhu u pojištění úrody“ na str. 154 návrhu „Zákona“].
3. Umožnit soukromým firmám poskytujícím pojištění úrody přímý přístup k informacím odhalujícím potenciální podvody a za tento přístup účtovat uživatelský poplatek. [Další informace viz návrh „Přístup k informacím o pojištění úrody“ na str. 155-156 návrhu „Zákona“].
4. Vyčlenit až 10 mil. USD ročně na zajištění kontroly, zda byly dodrženy podmínky pojištění úrody. [Další informace viz návrh „Zpřísnit dodržování podmínek programu pojištění úrody“ na str. 157-158 návrhu „Zákona“].
5. Poskytnout „Federální korporaci pro pojištění úrody (FCIC)“ širší zmocnění pro uzavření dohody s výzkumnými a vývojovými složkami za účelem zlepšení

stávajících programů pojištění úrody. [Další informace viz návrh „Výzkum a vývoj v oblasti pojištění úrody“ na str. 159-160 návrhu „Zákona“].

6. Poskytnout USDA zmocnění ke sjednání nových finančních podmínek „Standardní zajištění smlouvy“ jednou za tři roky. [Další informace viz návrh „Standardní zajištění smlouva o pojištění úrody“ na str. 161-162 návrhu „Zákona“].
7. Pokračovat v reformě pojištění úrody za účelem zvýšení účasti na programu, snížení počtu jednoúčelových programů pomoci v případě vzniku katastrofy a v regulaci nákladů na program. [Další informace viz návrh „Zvýšení účasti na pojištění úrody při současné regulaci nákladů na program“ na str. 163-164 návrhu „Zákona“].

Podkapitola B - Marketing

1. Upravit podmínky pro výběr odvodů na podporu výzkumu a vývoje a to v závislosti na objemu dovozu mlékařských výrobků (viz Zemědělský zákon z roku 2002) s tím, že se tyto odvody budou konzistentně vybírat po celých Spojených státech. [Další informace viz návrh „Zajištění spravedlnosti odvodů na výzkum a vývoj“ na str. 165-166 návrhu „Zákona“].
2. Opět schválit a rozšířit „Program spolufinancování nákladů na ekologickou certifikaci“ a poskytnout prostředky na výzkum a komplexní sběr informací o tržních cenách v oblastech ekologického zemědělství. Tyto iniciativy v oblasti ekologického zemědělství představují další podporu ve výši 61 mil. USD během 10 let. [Další informace viz návrh „Iniciativy v oblasti ekologického zemědělství“ na str. 166-167 návrhu „Zákona“].
3. V průběhu 10 let využít dalších 2,7 mld. USD z prostředků sekce 32 výhradně na nákup ovoce a zeleniny pro „Národní program školních obědů“ a ostatní programy dotýkající se oblasti výživy. [Další informace viz návrh „Zvýšit nákupy ovoce a zeleniny pro programy napomáhající správné výživě“ na str. 168-169 návrhu „Zákona“].

Titul XI: „SPECIÁLNÍ PLODINY“

Doporučení

V zájmu rovných příležitostí na trhu směřovat zemědělskou politiku ke zvýšeným podporám ve prospěch pěstitelů speciálních plodin⁸ s cílem zvýšit jejich konkurenceschopnost.

⁸ Termín speciální plodiny zahrnuje ovoce, zeleninu, ořechy, brambory, školkařské výpěstky a květiny.

Problém

Podpory producentům speciálních plodin nejsou tradičně v rámci nástrojů zemědělské politiky dostatečně zastoupeny. Podle Zemědělského zákona připadá na pět plodin zahrnutých do podpůrného programu 93 % přímých podpor, přičemž celková hodnota speciálních plodin produkovaných v USA je ekvivalentní hodnotě těchto pěti plodin. Zhruba 60 % zemědělců pěstuje plodiny, které nejsou zahrnuty do tradičních podpůrných programů a nedostává tedy přímé podpory.

Na diskusních fórech k návrhu Zemědělského zákona, které se konaly po celých USA, pěstitelé speciálních plodin nepožadovali přímé podpory obdobné těm, které se vztahují na vybraných pět plodin, ale žádali o další podpory na řešení sanitárních a fyto-sanitárních problémů, na propagaci a cílený výzkum.

Doporučená řešení

Ministerstvo navrhuje řadu změn v jednotlivých kapitolách Zemědělského zákona za účelem poskytnout další podporu pěstitelům speciálních plodin:

Kapitola „Ochrana životního prostředí“

Posílit jednotlivé programy ochrany životního prostředí, které pěstitelům speciálních plodin napomohou při řádném obhospodařování přírodních zdrojů. Patří sem výrazná navýšení v „Programu ochrany mokřadů“, „Environmentálním programu pobídek pro zlepšení kvality životního prostředí a „Programu ochrany soukromé půdy“. (Podrobnosti každého návrhu jsou uvedeny v rámci kap. II „Ochrana životního prostředí“ na str. 40-63 návrhu „Zákona“).

Kapitola „Obchod“

Postupně dospět k navýšení mandatorních výdajů na „Technickou pomoc pro speciální plodiny (TASC)“ v celkové výši 68 mil. USD, které by představovalo 4,0 mil. USD ve fiskálním roce 2008, 6,0 mil. USD v roce 2009, 8,0 mil. USD v roce 2010 a pak až do vyčerpání celkové částky každoročně 10,0 mil. USD. Zvýšit maximální povolený roční limit na projekt z 250 tis. USD na 500 tis. USD a poskytnout větší flexibilitu při prodlužování projektů „Technická pomoc pro speciální plodiny“. [Další informace viz návrh „Rozšířit technickou pomoc pro speciální plodiny“ na str. 67-68 návrhu „Zákona“].

Zvýšit povinné výdaje na „Program přístupu na trhy (MAP)“ o 250 mil. USD během 10 let a koncentrovat toto navýšení prostředků na komodity, které nejsou pokryty podpůrným programem. Prostředky MAP se ukázaly jako účinný nástroj napomáhající většímu uplatnění americké zemědělské produkce v zahraničí. I když pěstitelé speciálních plodin tento program již významně využívají, USDA počítá s dalším navýšením prostředků tak, aby pomohly řešit problém nerovnosti mezi přímo podporovanými plodinami a plodinami, které přímo podporovány nejsou. [Další informace viz návrh posílit „Program přístupu na trhy“ na str. 69 – 70 návrhu „Zákona“].

Zvýšit podpory ve prospěch iniciativ, které pomáhají řešit sanitární a fyto-sanitární otázky a obchodní omezení, která postihují pěstitelé speciálních plodin i ostatní výrobce:

1. Založit nový grantový program, v rámci kterého by se během 10 let investovalo 20 mil. USD na řešení mezinárodních sanitárních a fyto-sanitárních otázek. [Další informace viz návrh „Grantový program pro řešení sanitárních a fyto-sanitárních otázek“ na str. 71-72 návrhu „Zákona“].
2. Schválit a poskytnout dlouhodobé mandatorní výdaje ve výši 15 mil. USD v průběhu 10 let, zabezpečující účast USA v mezinárodních subjektech, které vytvářejí standardy jako je Codex Alimentarius, Mezinárodní úmluva o ochraně rostlin a Světová organizace pro zdraví zvířat. [Další informace viz návrh „Podpora aktivit při stanovování standardů mezinárodního obchodu“ na str. 72 návrhu „Zákona“].
3. Zajistit zvýšené monitorování, analytickou podporu a jinou odbornou pomoc na podporu zemědělství USA ve významných obchodních sporech. Vývozy speciálních plodin z USA jsou někdy ohrožovány pirátským používáním obchodních známek na zahraničních trzích jak je tomu v Číně a Hong Kongu. [Další informace viz návrh „Odborná pomoc při řešení obchodních sporů“ na str. 73 – 74 návrhu „Zákona“].

Kapitola „Výživa“

Poskytnout dodatečné mandatorní výdaje na rozšíření nákupu ovoce a zeleniny pro využití v rámci „Národních programů školních obědů a snídaní“. Těchto 500 mil. USD v průběhu deseti let představuje čisté navýšení celkových nákupů ovoce a zeleniny pro školní stravování nad úroveň dostupnou v rámci jiných programů. [Další informace viz návrh „Podpora zdravé výživy ve školách“ na str. 103 – 104 návrhu „Zákona“].

Podpořit úsilí o začlenění vzdělávání v oblasti výživy do programu poukázek na nákup potravin a zavést novou „Iniciativu USDA pro řešení obezity mezi občany s nízkými příjmy“, dále pětiletý grantový program s rozpočtem 20 mil. USD zaměřený na vývoj a testování různých řešení problému narůstající obezity. Zahrnout do řešení nezávislá hodnocení napomáhající identifikaci účinných přístupů zvyšujících nákup ovoce a zeleniny osobami, zahrnutými do programu poukázek na nákup potravin. [Další informace viz návrh „Program poukázek na nákup potravin: zlepšování zdraví cestou vzdělávání v oblasti výživy“ na str. 95 – 96 návrhu „Zákona“].

Podpořit snahy škol poskytovat stravování na základě aktuálních „Nutričních doporučení pro občany“ včetně podpory zvýšené spotřeby ovoce a zeleniny. [Další informace viz návrh „Podpora zdravé výživy ve školách“ na str. 103 – 104 návrhu „Zákona“].

Opět schválit „Program mimořádné potravinové pomoci“ a v rámci tohoto programu usilovat o růst spotřeby ovoce a zeleniny. [Další informace viz návrh „Program mimořádné potravinové pomoci“ na str. 97 – 98 návrhu „Zákona“].

Kapitola „Rozvoj venkova“

Upřednostnit žádosti o projekty, které se v rámci „Programu podpory zaměřené na zvýšení přidané hodnoty rozvoje venkova“ týkají speciálních plodin. [Další informace viz návrh „Zjednodušit programy rozvoje venkova“ na str. 122 – 123 návrhu „Zákona“].

Kapitola „Energie“

Iniciovat nový program s dočasnou platností, který by podpořil výrobce etanolu z celulózy přímými podporami ve výši 100 mil. USD. Způsobilost k účasti na tomto programu by byla omezena na odpady ze speciálních plodin a jiné zdroje biomasy z celulózy. [Další informace viz návrh „Program bioenergie z celulózy“ na str. 145 – 146 návrhu „Zákona“]

Kapitola „Výzkum“

V průběhu 10 let investovat 1 mld. USD, aby se podpořila „Výzkumná iniciativa ve prospěch speciálních plodin“, zaměřená na vědecky podložené nástroje pro odvětví speciálních plodin. [Další informace viz návrh „Výzkumná iniciativa ve prospěch speciálních plodin“ na str. 131 – 132 návrhu „Zákona“].

Kapitola „Různé“

Využít v průběhu 10 let dalších 2,7 mld. USD z prostředků sekce 32 na nákupy ovoce a zeleniny výhradně pro „Národní program školních obědů“ a jiné programy uplatňující se v oblasti výživy. [Další informace viz návrh „Navýšení nákupů ovoce a zeleniny pro programy potravinové pomoci“ na str. 168-169 návrhu „Zákona“].

Titul XII: „PODPORY PRO ZAČÍNÁJÍCÍ ZEMĚDĚLCE A RANČERY“

Doporučení

Zvýšit pomoc začínajícím zemědělcům a chovatelům hospodářských zvířat prostřednictvím řady opatření, posilujících jejich tržní zaměření.

Problém

Začínající zemědělci a chovatelé hospodářských zvířat, kteří jsou zaměřeni na tržní produkci, čelí mnoha problémům. Vysoké ceny půdy, rostoucí náklady na vybavení a podpory ze státního rozpočtu, poskytované především větším díle působícím zemědělcům, jim ztěžují přístup na trh.

Doporučené řešení

Ministerstvo předkládá řadu změn v jednotlivých kapitolách Zemědělského zákona za účelem poskytnout další podporu začínajícím zemědělcům a chovatelům hospodářských zvířat:

Kapitola „Komodity“

Poskytnout začínajícím zemědělcům 20% navýšení sazby přímých plateb, čímž by se na příjmy výrobců v průběhu 10 let vynaložilo dalších 250 mil. USD. Po uplynutí pěti let od zahájení činnosti by tito výrobci již ztratili nárok na vyšší sazbu přímých plateb. [Další informace viz návrh „Navýšení přímých plateb pro začínající zemědělce“ na str. 16 – 17 návrhu „Zákona“].

Kapitola „Ochrana životního prostředí“

Vyhradit 10 % finanční pomoci z celkového objemu prostředků poskytovaných podle Zemědělského zákona na ochranu životního prostředí pro začínající zemědělce a sociálně znevýhodněné producenty v rámci nové iniciativy usnadňující přístup k programům ochrany životního prostředí. [další informace viz návrh „Přístup k programům ochrany životního prostředí pro začínající a sociálně znevýhodněné výrobce“ na str. 57 – 58 návrhu „Zákona“].

Kapitola „Úvěry“

Zlepšit stávající „Program splátek úvěrů“ pro začínající farmáře a chovatele hospodářských zvířat ve prospěch příští generace těchto zemědělců cestou snížení úrokové míry o polovinu na 2 %, odložením první splátky o jeden rok, zdvojnásobit kupní sílu začínajících zemědělců zvýšením maximálně možného limitu půjčky a snížením minimálního příspěvku začínajícího zemědělce z 10 % kupní ceny majetku na 5 %. [Další informace viz návrh „Program splátek úvěrů pro začínající farmáře a rančery“ na str. 110 – 111 návrhu „Zákona“].

Zdvojnásobit přímé provozní půjčky USDA pro začínající a sociálně znevýhodněné zemědělce. Stanovit priority tak, aby 100% přímé půjčky na získání farmy do vlastnictví pokrývaly v první řadě potřeby začínajících a sociálně znevýhodněných zemědělců. Přeprocovat přerozdělovací postupy na úrovni federálního rozpočtu tak, aby platilo, že tyto prostředky budou v maximální možné míře k dispozici pro začínající a sociálně znevýhodněné zemědělce. [Další informace viz návrh „Půjčky cílené na začínající a sociálně znevýhodněné zemědělce“ na str. 108 – 109 návrhu „Zákona“].

Zvýšit stávající zákonné limity ve výši 200 tis. USD pro přímé investiční úvěry a 200 tis. USD pro přímé provozní úvěry na celkovou zadluženost ve výši 500 tis. USD pro jakoukoliv kombinaci těchto dvou typů úvěrů. [Další informace viz návrh „Limity pro přímé úvěry FSA“ na str. 112 – 113 návrhu „Zákona“].

TITUL XIII: „PODPORY PRO SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÉ VÝROBCE“

Doporučení

Zvýšit pomoc sociálně znevýhodněným zemědělcům a rančerům prostřednictvím řady nástrojů, které jim pomohou vyrovnat se s problémy současného zemědělství.

Problém

Sociálně znevýhodnění zemědělci a rančeři čelí mnoha problémům. Zvýšené výrobní náklady, nízký objem výroby a podpory ze státního rozpočtu, poskytované především největším farmám, působí jako významné překážky v úsilí úspěšně se prosadit na trhu.

Na rozdíl od typických amerických farem se farmy provozované sociálně znevýhodněnými zemědělci spíše věnují chovu hospodářských zvířat a pěstování speciálních plodin jako je ovoce a zelenina než pěstování polních plodin. Vzhledem k tomu, že platby v rámci komoditního programu se tradičně soustřeďovaly na pět hlavních plodin, menšinová a ostatní sociálně znevýhodnění zemědělci byli často nedostatečně chráněni záchrannou sítí vyplývající ze Zemědělského zákona. V mnoha případech se zemědělské příjmy podílejí na celkových příjmech domácností sociálně znevýhodněných zemědělců menší měrou, takže pro tyto výrobce jsou často relevantnější programy rozvoje venkova a programy podporující zaměstnanost mimo zemědělství.

Zemědělský zákon z roku 1992 udělal významný krok v tom směru, že zavedl „Úřad státního tajemníka“ pro občanská práva. Tento nový úřad je aktivní ve všech oblastech působnosti USDA a směřuje k tomu, aby bylo dosaženo výrazného pokroku při poskytování pomoci sociálně znevýhodněným zemědělcům.

Doporučená řešení

Ministerstvo doporučuje řadu změn v jednotlivých kapitolách zákona za účelem navýšení podpor sociálně znevýhodněným zemědělcům a rančerům:

Kapitola „Ochrana životního prostředí“

Vyhradit 10 % finanční pomoci, která se poskytuje podle Zemědělského zákona, na ochranu životního prostředí, pro začínající zemědělce a sociálně znevýhodněné výrobce v rámci nové iniciativy usnadňující přístup k programům ochrany životního prostředí. [Další informace viz návrh „Přístup ke konzervačním programům obnovy životního prostředí pro začínající a sociálně znevýhodněné výrobce“ na str. 57 – 58 návrhu „Zákona“].

Kapitola „Úvěry“

Zařadit sociálně znevýhodněné zemědělce mezi subjekty způsobilé k účasti na „Programu splátek úvěrů pro začínající farmáře a rančery“. Vylepšit tento program v několika důležitých ohledech: snížit úrokovou míru o polovinu na 2 %, odložit první splátku o jeden rok, zdvojnásobit kupní sílu začínajících zemědělců zvýšením maximálního limitu půjčky a snížit minimální příspěvek začínajícím zemědělcům z 10 % kupní ceny majetku na 5 %.

[Další informace viz návrh „Program splátek úvěrů pro začínající farmáře a rančery“ na str. 110 – 111 návrhu [Zákona].

Zdvojnásobit přímé provozní půjčky USDA pro začínající a znevýhodněné zemědělce. Stanovit priority tak, aby 100 % přímé půjčky na získání farmy do vlastnictví v první řadě pokrývaly potřeby začínajících a znevýhodněných zemědělců. Přepracovat přerozdělovací postupy na federální úrovni tak, aby platilo, že tyto prostředky budou v maximální možné míře určeny pro začínající a znevýhodněné zemědělce. [Další informace viz návrh „Půjčky cílené na začínající a znevýhodněné zemědělce“ na str. 108 – 109 návrhu „Zákona“].

Zvýšit stávající zákonné limity ve výši 200 tis. USD pro přímé investiční úvěry a 200 tis. USD pro přímé provozní úvěry na celkovou maximální zadluženost ve výši 500 tis.USD pro jakoukoliv kombinaci těchto dvou typů úvěrů. [Další informace viz návrh „Limity pro přímé úvěry FSA“ na str. 112 – 113 návrhu „Zákona“].

Odhady změn rozpočtových výdajů pro období 2008 až 2017, vyplývající z návrhu zákona FARM BILL 2007 (v mil. USD)

Titul a návrhy		Současný výdajový rámec	Změny vyplývající z návrhu zákona
		2008 - 2017	2008 - 2017
KOMODITY			
Program podpory odbytu	<i>(Marketing Assistance Loan Program)</i>	8 807	-4 500
Změny v regionálních cenách a ve splácení půjček	<i>(Posted County Price and Loan Repayment Changes)</i>	-	-250
Přímé platby	<i>(Direct Payment Program)</i>	52 491	5 500
Přímé platby pro začínající farmáře	<i>(Direct Payments for Beginning Farmers)</i>	-	250
Program anticyklických plateb odvozených z příjmů	<i>(Revenue-based Counter-cyclical Payment Program)</i>	11 245	-3 700
Limity plateb a oprávněnost	<i>(Payment Limits and Eligibility)</i>	-	-1 500
Směny zem. půdy podle části 1031	<i>(Section 1031 Farmland Exchanges)</i>	-	-30
Mléko	<i>(Dairy)</i>	613	793
Cukr	<i>(Sugar)</i>	1 410	-1 107
Speciální program zvýšení konkurenceschopnosti bavlny	<i>(Special Cotton Competitiveness Program)</i>	-	0
Omezení flexibility pěstování	<i>(Planting Flexibility Limitations)</i>	-	0
Možnost volby zvýšené platby s důrazem na ochranu životního prostředí	<i>(Conservation Enhanced Payment Option)</i>	-	50
Ochrana drnu	<i>(Sod saver)</i>	-	0
Pokračování v závazcích vůči WTO	<i>(Continuing WTO Compliance)</i>	-	0
Celkem		74 566	-4 494

Titul a návrhy

Současný výdajový rámec
2008 - 2017

Změny vyplývající z návrhu zákon
2008 - 2017

OCHRANA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Upravený Program pobídek pro zlepšení kvality životního prostředí), zahrnující:	<i>(Revised Environmental Quality Incentives Program)</i>	13 640	4 250
Regionální program zlepšení kvality vod	<i>(Regional Water Enhancement Program)</i>	-	1 750
Program ochrany lesní zvěře	<i>(Wildlife Habitat Incentives Program)</i>	0	-
Ochrana podzemních a povrchových vod	<i>(Ground and Surface Water Conservation)</i>	600	-
Poradenství v oblasti zemědělského managementu	<i>(Agricultural Management Assistance)</i>	100	-
Příspěvky (granty) na inovaci ochrany životního prostředí	<i>(Conservation Innovation Grants)</i>	200	1 000
Řeka Klamath		0	0
Program zajištění ochrany zemědělské půdy	<i>(Conservation Security Program)</i>	7 977	500
Program ochrany soukromé půdy, zahrnující	<i>(Private Lands Protection Program), including:</i>	970	900
Programu ochrany TTP	<i>(Grassland Reserve Program)</i>	0	-
Program ochrany půdy farmářů a rančerů	<i>(Farm and Ranch Land Protection Program)</i>	970	-
Program ochrany zdravotního stavu lesa	<i>(Healthy Forest Reserve Program)</i>	k volnému uvážení	-
Program uvádění půdy do klidu	<i>(Conservation Reserve Program)</i>	25 656	0
Program ochrany mokřadů	<i>(Wetlands Reserve Program)</i>	455	2 125
Přístup k programům ochrany životního prostředí pro začínající a sociálně slabé producenty	<i>(Conservation Access for Beginning and Limited Resource Farmers)</i>	-	0
Tržní přístup k ochraně životního prostředí	<i>(Market-based Conservation)</i>	-	50
Efektivní alokace zdrojů	<i>(Merit-based Funding)</i>	-	0
Program mimořádné obnovy krajiny	<i>(Emergency Landscape Restoration Program)</i>	k volnému uvážení	k volnému uvážení
Celkem		48 698	7 825

Titul a návrhy

**Současný
výdajový
rámec**

**Změny
vyplývající
z návrhu
zákona**

2008-2017

2008-2017

OBCHOD

Technická pomoc speciálním plodinám	<i>(Technical Assistance for Specialty Crops)</i>	0	68
Program přístupu na trh	<i>(Market Access Program)</i>	2 000	250
Grantový program pro řešení sanitárních a fyto-sanitárních otázek	<i>(SPS Issues Grant Program)</i>	-	20
Podpora aktivit při stanovování standardů mezinárodního obchodu	<i>(Support Trade Standard Setting)</i>	-	15
Odborná pomoc při řešení obchodních sporů	<i>(Technical Assistance for Trade Disputes)</i>	k volnému uvážení	0
Strategicky významné regiony z hlediska obchodních kapacit	<i>(Trade Capacity Strategically Important Regions)</i>	-	20
Reformní programy garancí za vývozní úvěry	<i>(Reform Export Credit Programs)</i>	-	0
Program garancí úvěrů na zařízení ve prospěch agrárních vývozu	<i>(Facility Guarantee Program)</i>	0	16
Zrušení programu EEP na podporu vývozu a programu „Globální tržní strategie	<i>(Repeal EEP and Trade Strategy Report)</i>	0	0
Platební agentura pro mimořádnou potravinovou pomoc	<i>(Cash Authority for Emergency Food Aid)</i>	-	0
Celkem		<hr/> 2 000	389

Titul a návrhy		Současný výdajový rámec	Změny vyplývající z návrhu zákona
		2008-2017	2008-2017
VÝŽIVA			
Program poukázek na nákup potravin zahrnující:	<i>(Food Stamp Program), including:</i>	436 145	-66
staré občany a chudé pracovní aktivní obyvatele	<i>(Elderly and Working Poor)</i>	-	1 378
zvýšení efektivnosti, modernizaci a integritu programu	<i>(Streamlining, Modernization & Program Integrity)</i>	-	-1 544
Zlepšení zdraví posílením vzdělávání v oblasti výživy	<i>(Improving Health Through Nutrition Education)</i>	-	100
Program mimořádné potravinové pomoci	<i>(TEFAP)</i>	1 400	0
Program distribuce potravin v indiánských rezervacích	<i>(FDPIR)</i>	913	27
Podpora zdravé výživy, včetně	<i>(Promoting Healthy Diets), including:</i>	-	506
nákupu ovoce a zeleniny pro školy	<i>(School Lunch F&V Purchases)</i>	-	500
Studie k problematice nákupu ovoce a zeleniny pro školy	<i>(School Purchase Study)</i>	-	6
Trh pro věkově starší farmáře	<i>(Senior Farmers Market)</i>	150	0
Celkem		438 608	467

Titul a návrhy		Současný výdajový rámeček 2008-2017	Změny vyplývající z návrhu zákona 2008-2017
ÚVĚRY			
Zemědělský úvěr včetně	<i>(Farm Credit), including:</i>	k volnému uvážení	k volnému uvážení
Půjčky cílené na začínající a sociálně znevýhodněné farmáře	<i>(Loan Targets for Beginning and Socially Disadvantaged Farmers)</i>	k volnému uvážení	k volnému uvážení
Splátky úvěrů začínajících farmářů a rančerů	<i>(Beginning Farmer and Rancher Down Payment Loans)</i>	k volnému uvážení	k volnému uvážení
Limity pro přímé úvěry	<i>(Direct Loan Limits)</i>	k volnému uvážení	k volnému uvážení
Celkem		k volnému uvážení	k volnému uvážení
ROZVOJ VENKOVA			
Venkovské nemocnice s pohotovostní službou	<i>(Rural Critical Access Hospitals)</i>	k volnému uvážení	85
Zlepšování venkovské infrastruktury	<i>(Enhance Rural Infrastructure)</i>	k volnému uvážení	500
Programy usměrňující rozvoj venkova	<i>(Streamline Rural Development Programs)</i>	-	0
Celkem		k volnému uvážení	585
VÝZKUM			
Reorganizace výzkumu, vzdělávání a ekonomiky	<i>(Reorganize REE)</i>	-	0
Výzkumná iniciativa v oblasti bioenergie a bioproduktů	<i>(Bioenergy and Bioproducts Research Initiative)</i>	-	500
Výzkumná iniciativa ve prospěch speciálních plodin	<i>(Specialty Crop Research Initiative)</i>	-	1 000
Výzkum chorob zavlečených ze zahraničí	<i>(Foreign Animal Disease Research)</i>	-	0
Celkem		-	1 500

LESNICTVÍ

Komplexní celostátní lesnické plánování	<i>(Comprehensive Statewide Planning)</i>	-	0
Výběrový lesnický grantový program	<i>(Landscape Scale Competitive Grant Program)</i>	-	0
Dřevo pro energetické účely	<i>(Forest Wood to Energy)</i>	-	150
Program pro obecní lesy	<i>(Community Forests Working Lands Program)</i>	-	0
Celkem		-	150

OBNOVITELNÁ ENERGIE

Iniciativa pro výzkum a vývoj v oblasti biomasy	<i>(Biomass Research and Development Act Initiative)</i>	0	150
Systémy obnovitelné energie a zlepšení energetické účinnosti - granty	<i>(Renewable Energy Systems and Energy Efficiency—Grants)</i>	k volnému uvážení	500
Systémy obnovitelné energie a zlepšení energetické účinnosti - úvěry	<i>(Renewable Energy Systems and Energy Efficiency—Loans)</i>	k volnému uvážení	210
Program bioenergie z celulózy	<i>(CCC Bioenergy Program for Cellulosic Ethanol)</i>	-	100
Federální program pro bioprodukty	<i>(Federal Biobased Product Procurement Program)</i>	0	18
Celkem		0	978

RÚZNÉ

Program pojištění úrody zahrnující	<i>(Crop insurance program), including:</i>	54 641	-2 511
Doplňkové pojištění úrody pokrývající spoluúčasť	<i>(Supplemental Deductible Coverage)</i>	-	350
Očekávaný škodní průběh	<i>(Expected Loss Ratio)</i>	-	-1 071
Přístup k informacím	<i>(Sharing Data Mining Information)</i>	-	0
Zpřísnění dodržování podmínek programu pojištění úrody	<i>(Strengthening Compliance)</i>	-	0
Rozšíření výzkumu a vývoje v oblasti pojištění úrody	<i>(Expand Research and Development Authority)</i>	-	0
Sjednání nových podmínek standardní zajistné smlouvy o pojištění úrody	<i>(Authorize Renegotiation of Standard Reinsurance Agreement)</i>	-	0
Zvýšení účasti na pojištění úrody při současné regulaci nákladů na program	<i>(Increase Participation While Controlling Costs)</i>	-	-1 790-
Výzkum v oblasti mlékárenství a podpora nestrannosti (spravedlnosti) programu	<i>(Dairy Research and Promotion Program Fairness)</i>	-	0
Iniciativy v oblasti ekologického zemědělství	<i>(Organic Program Initiatives)</i>		61
Zvýšení nákupu ovoce a zeleniny pro program napomáhající správné výživě	<i>(Increase Section 32 Fruit and Vegetable Purchases)</i>		0
Celkem	<i>(Total)</i>	54 641	-2 450

CELKEM uvedené položky**618 513****4 950**

2 KRITICKÉ VÝHRADY K NAVRHOVANÝM OPATŘENÍM

Jmenovitě s využitím citovaných pramenů⁹ se hodnotí agrární politika USA z aspektu její přijatelnosti ve WTO, resp. z hlediska upřednostňování potřeb domácího trhu. Dále se zvažuje, jak jsou respektovány kritické výhrady k tempu poklesu domácích podpor a zda setrvalým tlakem na ceny nejsou vytvářeny podmínky pro cenový dumping. Citlivým problémem je americká potravinová pomoc jako nástroj vedoucí k posílení amerických pozic na mezinárodním agrárním trhu v rozporu s ujednáními WTO. Sledována je problematika koncentrace trhu s potravinami a slabého vynuocování antimonopolních zákonů. Středem zájmu je i otázka, zda nastavená pravidla v důsledku nesprávné skladby výživy neohrožují zdraví obyvatelstva ve Spojených státech, ale i v zahraničí.

Pozice Spojených států vůči WTO

Agrární politika USA je dlouhodobě kritizována celou řadou zemí a zejména pak členskými státy unie. Zatímco především USA, Austrálie a Nový Zéland tvrdě prosazují koncepci co nejliberalizovanějšího agrárního trhu a svoje exportní šance odvozují od zásady co nejotevřenějších trhů, tj. principu minimální ochrany, celá řada zemí je nucena své trhy chránit před vysoce konkurenceschopnými dovozy, tj. ze zemí nabízejících své produkty za velmi výhodné ceny.

Pokud Spojené státy opírají rozvoj vlastního zemědělství o princip otevřených trhů, tak to především znamená, že zejména nejhudším zemím upírají možnost flexibilně přistupovat k ochraně některých, pro dané země strategických plodin garantujících jim jistou míru potravinové bezpečnosti a tvorbu zdrojů ve prospěch rozvoje venkova. V souvislosti s miliardami dolarů, které vláda USA opakovaně vydává na své zemědělské programy, je jejich agrární politika ve skutečnosti v zásadním rozporu s rétorikou „volného trhu“.

Na permanentně probíhajících jednáních WTO jsou aktuální záměry agrární politiky USA prezentované zemědělskými zákony v trvalém rozporu s principy otevřeného trhu a rozhodující obchodní partneři označují pozici Spojených států za nedůvěryhodnou.

Konkrétním příkladem je návrh americké administrativy z října 2005, který se týkal zemědělství a byl v zásadním rozporu s prohlášením zástupce vlády. Návrh byl charakterizován jako „...odvážný, ambiciózní a výrazný“, přičemž však ve skutečnosti směřoval k účelovému překlasifikování agrárních podpor z tzv. „amber boxu“ do méně restriktivního „blue boxu“ a ve svých konečných důsledcích znamenal, že se skutečné výdaje Spojených států na agrární politiku prakticky nezměnily. Navíc tento návrh od ostatních členů WTO požadoval, aby drasticky snížili svá agrární cla a souhlasili s prodloužením mírové

⁹ *A Fair Farm Bill for the World. Institute for Agriculture and Trade Policy (IATP), Minneapolis, Minnesota, U.S.A., březen 2007, 12 s.*

klauzule¹⁰. Přijetí daného návrhu znamená, že podpůrné programy obsažené v Zemědělském zákonu nelze právně napadnout podle platných pravidel WTO. Ekonomické simulace některých agrárních programů USA provedené na žádost EU spolu s devíti jinými členy WTO potvrdily, že návrhy Spojených států umožňují další legální růst agrárních výdajů.

Za těmito dalšími návrhy stojí důležité poznání, a to, že konceptoři agrárně politických nástrojů Spojených států amerických nalézají nová východiska pro řešení aktuálních problémů zemědělství. Je tomu tak proto, že

- dramaticky narůstá poptávka po řadě nosných agrárních komodit, zejména pak vyvolaná rostoucím trhem biopaliv¹¹;
- světový agrární trh se aktuálně dostává pod tlak rostoucí poptávky na čínském, indickém a obecně asijském trhu, což dotváří prostor vývozní expanzi.

Je zřejmé, že výše uvedené okolnosti mění kontext debaty kolem Zemědělského zákona („Farm Bill 2007“) a mohou zásadně ovlivnit také pozici USA při vyjednávání v rámci WTO. Primárním zájemcem amerických producentů je pokrýt domácí poptávku po biopalivech a krmivech. To zároveň znamená, že nově formulovaný Zemědělský zákon musí respektovat snahu po urychleném využití zemědělských surovin na výrobu obnovitelných zdrojů energie v zájmu snížení závislosti Spojených států na dovozech nafty. Zároveň ale celosvětově rostoucí poptávky po řadě agrárních komodit může signalizovat zásadně jiný akcent na problematiku další liberalizace světového agrárního obchodu, minimálně může aktuálnost tohoto problému odsunout do pozadí zájmů WTO.

Komoditní podpůrné programy v americkém zemědělství

Zemědělské zákony zavedly prostřednictvím celé řady programů různé typy podpor pro jednotlivé plodiny. Americké komoditní programy obsažené v zemědělských zákonech se týkají cca 20 plodin, přičemž však rozhodující objem podpor je vynakládán na pět plodin, tj. kukuřici, sóju, pšenici, bavlnu a rýži. Ovoce a zelenina nejsou součástí tradičních komoditních programů, protože původně ve 30. letech minulého století, kdy se tyto programy zaváděly, byly určeny jen pro plodiny dlouhodobě skladovatelné.

¹⁰ Dohoda WTO o zemědělství obsahuje doložku (čl. 13) nadepsanou „přiměřená zdrženlivost“ (tzv. mírová klauzule). Zjednodušeně řečeno u přijímaných restriktivních opatření nutno předem stanovit rozsah škod nebo ohrožení, tj. že tyto škody musí být předem prokázány (WTO a zemědělství, VÚZE, 2006, s. 44).

¹¹ Modelové propočty Ústavu pro zemědělskou a obchodní politiku (IATP) kvantifikující potenciální dopad rostoucí produkce biolihu na vývoz kukuřice ze Středozápadu Spojených států ukazují, že již v roce 2008 by se tyto vývozy významně snižovaly. Středozápad zahrnuje státy Iowu, Illinois, Indianu, Minnesotu, Missouri, Severní a Jižní Dakotu, Nebrasku a Wisconsin. Propočtení simuloval pokles vývozu kukuřice v závislosti na stupni realizace návrhů ve prospěch růstu počtu podniků zaměřených na produkci biopaliv z kukuřice. V roce 2005 bylo vyvezeno z těchto států 68,9 mil. t kukuřice. Pokud by se postavilo 50 % navrhovaných závodů, klesly by v roce 2008 vývozy na 18,7 mil. t. Realizace 100 % navrhovaných kapacit by vedla k nedostatku suroviny na úrovni 10,8 mil. t. Kalkulovalo se s 0,78 % zvýšením vývozu kukuřice a s produkcí 2,8 galonu biolihu z bušlu kukuřice při konstantní výměře kukuřice a po konstantní spotřebě na krmení a jiné užití.

Spojené státy jsou vystaveny silné kritice za uplatňovaný systém podpůrných programů, který je nastaven tak, aby stlačoval světové ceny. V definičním vymezení WTO se zvýšily podpory do amerického zemědělství během posledních 10 let na 23 mld. USD v roce 2000 při značném meziročním kolísání. K tomuto kolísání ročně vypláceného objemu podpor dochází proto, že u celé řady podpor je jejich objem vymezen aktuální úrovní tržní ceny. Je-li např. tržní cena kukuřice vyšší, výše podpory klesá a naopak. Daný mechanismus je vysvětlením, proč obvyklé cenové výkyvy nedopadají na příjmy amerických farmářů a objem vynaložených podpor je vymezen aktuální úrovní tržních cen. Tento systém zároveň znamená, že při rozhodování farmářů, kterým plodinám dát přednost, hrají podpory jen okrajovou úlohu. Výrazné zvýšení podpor do zemědělství v posledních 10 letech je vázáno téměř bezprostředně na skutečnost, že prostřednictvím Zemědělského zákona z roku 1996 došlo k odstranění nástrojů sloužících k řízení nabídky. Aby měli zemědělci nárok na podpory z veřejných zdrojů, museli v rámci tehdy platného systému uvést určitý rozsah produkčních ploch do klidu (vymezeno procenticky). Následné zrušení daných omezení vedlo v amerických podmínkách k tak rozsáhlé nadprodukcí, že se tržní ceny u většiny hlavních plodin propadly pod úroveň nákladů výroby.

Z šetření provedeného „Střediskem“¹² pro analýzy agrární politiky“ (University of Tennessee) vyplynulo, že jednoduché zrušení podpor farmářům zásadně nevede ke zpomalení růstu produkce, ale jen k přesunům produkce ve prospěch jiných plodin. Zásadní problémy dále rostoucí nabídky a nízkých cen i přes přijatá opatření tedy spíše přetrvávají.

Skutečností zůstává, že Zemědělský zákon z roku 1996, který byl koncipován tak, aby byl vstřícný vůči ustanovením WTO, tj. aby byla většina podpor postupně odbourávána mechanismem „decoupling“ (zrušení historicky vzniklé vazby mezi agrárními platbami a příslušnými plodinami), vedl k roku 2001 ke zhroucení cen. Tím, že se upustilo od regulace agrární nabídky, došlo k výraznému převisu nabídky nad poptávkou. Vznikající nerovnováha na trhu vedla k obnově podpor ve formě kompenzačních plateb. Při přípravě Zemědělského zákona z roku 2002 byl na návrh Kongresu systém kompenzačních plateb přepracován a přejmenován na systém anticyklických plateb, jež zůstávají trvalou součástí Zemědělského zákona.

Uvedený příklad svědčí o mimořádně vysoké adaptabilitě amerických farmářů na měnící se podmínku trhu. V roce 2006 vysoká poptávka po biolihu (etanolu) vedla k prudkému růstu ceny kukuřice (nejvyšší úroveň za poslední desetiletí), přičemž tato cenová expanze ovlivnila poptávku i po jiných plodinách, zvláště těch, které se využívají ke zkrmení (pšenice, sójové boby). Prudký růst produkce etanolu a rostoucí ceny bezprostředně ovlivnily objem podpor směřujících do zemědělství a to z 24,3 mld. USD v roce 2005 na odhadovaných

¹² Daryll, R., Ugarte, D., Tiller, K.: „Rethinking USA Agricultural Policy“, Agricultural Policy Analysis Center“, University of Tennessee, 2003

16,5 mld. USD v roce 2006. Ministerstvo zemědělství USA předpokládá, že ceny porostou i v roce 2007 při dalším poklesu objemu vyplacených podpor.

Lze předpokládat, že rostoucí poptávka po biopalivech ve Spojených státech ovlivní světové trhy plodin, ze kterých jsou vyráběny, ale zatím nelze odhadnout, v jaké míře se tato poptávka projeví v cenách suroviny. Rovněž není jasné, zda zvýšení cen v důsledku vysoké poptávky po biolihu představuje krátkodobý cenový výkyv, jaký USA zažily v roce 1995 před koncipováním Zemědělského zákona z roku 1996 nebo je součástí dlouhodobého obecného růstu cenových hladin agrární produkce na mezinárodních trzích.

Agrární dumping na podporu vývozu

Zemědělské zákony Spojených států byly v průběhu posledního desetiletí koncipovány tak, aby cíleně podpořily tendenci k poklesu vnitřních cen a tak napomáhaly vývozní expanzi. Často docházelo k situaci, že mnohé plodiny byly ze Spojených států vyváženy za ceny nedosahující úroveň výrobních nákladů, tj. za dumpingové ceny.

Agrární dumping představuje podle ujednání WTO nekalou soutěž a zřejmou výhodu pro americké vývozce, protože administrativně stlačuje mezinárodní ceny a omezuje, resp. zcela eliminuje tržní příležitosti pro vývozce agrárních produktů z ostatních zemí, zejména rozvojových. Řízený proces stlačování cen dopadá na rozvojové země produkující obdobné komodity jako USA trojím způsobem:

- americké vývozy za ceny pod úrovní výrobních nákladů vytlačují producenty v rozvojových zemích z jejich místních trhů a to zejména proto, že se netěší výrazné vládní podpoře;
- producenti exportně zaměřeni nejsou schopni vývozcům nabídnout vývozní fondy v konkurenceschopných cenách a to tedy znamená, že ztrácejí podíly na trhu v důsledku nekalé, tj. levné nabídky z konkurenčních zemí;
- nezbytné úvěrové zdroje poskytované těmto zemím Světovou bankou a Mezinárodním měnovým fondem jsou v posledních 20 letech vázány podmínkou, že přístup k těmto finančním zdrojům je spojován s tlakem na snižování jejich dovozních cel; tímto tlakem se znásobuje negativní působení vývozního dumpingu na ekonomiku hospodářsky méně vyspělých zemí.

V širších souvislostech je úspěšný rozvoj zemědělství v méně rozvinutých zemích rozhodujícím katalyzátorem široce založeného hospodářského růstu. Dlouhodobé zkušenosti s různými formami rozvojové pomoci signalizují, že dostačující tuzemská produkce potravin je účinnější cestou k potravinové bezpečnosti těchto zemí než jejich závislost na levných, tj. obvykle dumpingových dovozech potravin. Reálná, tj. nákladům odpovídající cena za

zemědělskou produkci navíc napomáhá stabilizovat poptávku po placené pracovní síle v rámci dané lokality.

Originální data k rozměru agrárního dumpingu vyplývají ze zmiňované studie „Ústavu pro zemědělskou a obchodní politiku (IATP)“. Ve studii se konstatuje, že poslední dva zemědělské zákony USA, které stimulovaly nadprodukcí a nízké ceny rostlinných komodit, sehrály významnou úlohu v agrárním dumpingu, kterého se dopouštějí mnohonárodní firmy působící v agrobiznisu, se sídlem v USA, EU, ale i jinde.

Propočty za rozhodujících pět komodit rostlinného původu se opírají o sedmileté období před Zemědělským zákonem z roku 1996 (1990-1996) ve srovnání se Zemědělským zákonem z roku 1996 platným pro období (1997-2002).

Podle těchto propočtů vzrostl rozměr dumpingu před a po platnosti Zemědělského zákona z roku 1996 následovně:

- **u pšenice** z průměrných 27 % ročně na 37,0 % ročně, tj. o 10,0 p. b.;
- **u sóji** z průměrných 2 % ročně na 11,8 % ročně, tj. o 9,8 p. b.;
- **u kukuřice** z průměrných 6,8 % ročně na 19,2 % ročně, tj. o 12,4 p. b.;
- **u bavlny** z průměrných 29,4 % ročně na 48,4 % ročně, tj. o 19,0 p. b.;
- **u rýže** z průměrných 13,5 % ročně na 19,2 % ročně, tj. o 5,7 p. b.

Je zřejmé, že při tak rozsáhlých objemech agrárních exportů Spojených států v dumpingovém režimu dochází významnou měrou ke zhoršování konkurenční pozice ostatních účastníků mezinárodního obchodu se zemědělskopotravinářskými komoditami.

Potravinová pomoc posiluje pozice amerických vývozců

Další oblastí, kde je důležitými obchodními partnery Spojených států kritizována agrární politika USA, je potravinová pomoc. V kapitole III Zemědělského zákona je doloženo, jaký rozsah a typ potravinové pomoci bude uplatňován po dobu platnosti zákona. Potravinová pomoc je prezentována jako významný nástroj humanitární politiky Spojených států, přičemž však je ze strany představitelů mezinárodního obchodu a charitativních organizací považována za nejkontroverznější program v rámci dvoustranné pomoci.

Zásadní výhrady jsou k obvyklé formě potravinové pomoci, která se jak v případě USA, ale i Kanady takřka výhradně opírá o vývozy potravin vyrobených, zabalených a upravených v USA firmami se sídlem v USA.

Obecně za lepší formu pomoci je považován systém založený na peněžní hotovosti určené k nákupu potravin. Tímto způsobem lze poskytnout potravinovou pomoc efektněji, tj. že se nakoupí potraviny levněji, co nejlíže konečnému místu užití se záměrem podpořit agrární kapacity v lokalitách trpících obvykle dlouhodobě nedostatkem potravin. Tímto postupem je minimalizováno riziko budoucí závislosti zemí, jimž je poskytována pomoc na

zahraničních dodávkách a zároveň stimulována ekonomika přijímající země. Odhaduje se, že potravinová pomoc spočívající na dovozech potravin amerického původu je vzhledem k existujícím komerčním cenám na vnitřním trhu Spojených států zhruba dvojnásobně dražší.

Protože systém pomoci založený na poskytování peněžní hotovosti je obecně považován za mnohem efektivnější, navrhla v roce 2005 americká vláda dodatečné navýšení potravinové pomoci (nad rámec platného Zemědělského zákona) ve výši 300 mil. USD k nákupu potravin z místních nebo regionálních zdrojů. Kongres dodatečné navýšení odmítl a odhlasoval zachování statu quo. O zamítnutí této pomoci přesvědčila zákonodárce neobvyklá zájmová aliance. Jedná se o americké dopravce, kterým je garantován veškerý byznys plynoucí z přepravy zboží v rámci této pomoci, dále představitele amerického agrobyznysu, které potraviny vyrábějí, resp. dále upravují a americké nevládní organizace, organizující potravinovou pomoc, zvláště projektovou pomoc pro rozvojové projekty a humanitární pomoc v krizových situacích. V amerických podmínkách získávají nevládní organizace nezbytné prostředky pro svoji rozvojovou práci právě prodejem části potravinové pomoci v zemích, kterým je určena. Daný proces je označován pojmem „monetizace“. Náklady spojené s monetizací, tj. na získání nezbytných prostředků k této činnosti, jsou značné a tímto způsobem jsou získávány zdroje v hotovosti, které vláda USA na tyto účely běžně nemá v dispozici.

Návrh nového Zemědělského zákona Farm Bill 2007 již počítá s větším obnosem zdrojů v hotovosti ve spojení s potravinovou pomocí. Navíc řada z největších amerických nevládních organizací zapojených do poskytování potravinové pomoci se začíná již odklánět od systému financujícího humanitární pomoc systémem monetizace.

Téma potravinové pomoci je trvalým předmětem jednání ve WTO a bylo tomu tak i na nedávných jednáních rozvojového kola z Dauhá v rámci kapitoly „vývozní soutěž“. Pro ostatní agrární vývozce je potravinová pomoc USA spojována se dvěma klíčovými problémy:

- systém vládních vývozních úvěrů za účelem realizace potravinové pomoci ve skutečnosti vede k vytlačování konkurenčních agrárních vývozců z trhu;
- narůstající monetizace americké potravinové pomoci je v rozporu s novými pravidly pro poskytování této pomoci. Stále však platí, že na straně příjemců podpor setrvává spíše tendence dále pokračovat v obvyklé formě americké podpory než riskovat uplatňování nových obchodních pravidel, která by prostřednictvím reformovaného způsobu poskytování pomoci mohla spíš vést ke snížení celkového objemu potravinové pomoci.

Kontrola trhu s potravinami poškozují konkurenci

Představitelé zemědělců a někteří členové Kongresu vyvíjejí tlak, aby byla do Zemědělského zákona zařazena kapitola, která by řešila neúměrný rozsah koncentrace na agrárním trhu. Pojem koncentrace trhu udává, kolik různých firem kontroluje specifický trh.

Na agrárním trhu Spojených států dochází k velmi dynamickému růstu koncentrace a tržních sil firem dodávajících vstupy do zemědělství a produkujících a zpracovávajících potraviny. Tržní síla je určována schopností ovlivňovat cenu a projevuje se tím, že ceny inputů překračují cenovou úroveň na otevřeném trhu, nebo, že ceny zemědělských výrobců této úrovně nedosahují a oba tyto vlivy snižují konkurenceschopnost. Konkrétně to znamená, že zemědělci mají na výběr z menšího počtu firem, od kterých mohou nakupovat vstupy a z menšího počtu firem, kterým mohou prodávat. Výsledkem je tlak z obou stran potravinové vertikály, který vede k trvalému poklesu zemědělských příjmů.

V současnosti podle IATP např. jen čtyři zpracovatelé hovězího masa kontrolují 83 % amerického trhu, čtyři zpracovatelé vepřového masa kontrolují 64 % tohoto trhu, čtyři mlynářské firmy kontrolují 63 % trhu a tři zpracovatelé sóji kontrolují 71 % trhu. Mnohé z těchto sektorů nejsou integrovány pouze horizontálně, kdy danému sektoru dominuje několik firem, ale jsou integrovány také vertikálně, kdy jsou firmy dominantní napříč celé vertikále. Např. firma Cargill patří mezi přední zpracovatele hovězího masa, předního producenta krůt, dodavatele krmiv, výrobce mouky a zpracovatele sóji. Vertikální integrace umožňuje firmám obdobného významu internalizovat řadu nákladů a dosahovat významné konkurenční výhody.

Technologické inovace v oblasti dopravy a komunikace zásadně ovlivnily výrobu, zpracování a distribuci potravin a celý potravinářský sektor je dnes součástí globalizované potravinářské ekonomiky. Mnohé firmy podnikající v agrobiznisu, se sídlem v USA, jako je Cargill, Archer Daniels Midland, Monsanto, Tyson Foods, Smithfield Foods a ConAgra mají provozy v řadě zemí po celém světě. Je zřejmé, že stálý tlak na snižování cel prosazovaný Spojenými státy ve WTO a Světové bance otevírá trhy a pomáhá potravinářským firmám z USA podnikat v globálním měřítku.

Konkrétní globální dosah agrobiznisu sídlícího v USA lze podle zjištění IATP doložit následujícími údaji: Firma Cargill sídlí v 63 zemích, fa Archer Daniels Midland sídlí v Kanadě, Latinské Americe, Evropě, Asii a Tichomoří, fa Monsanto v 61 zemích, fa Tyson Foods v 80 zemích, fa Smithfield Foods v 8 zemích a fa Wal-Mart v 15 zemích.

Slabé vynucování antimonopolních zákonů federální vládou zvýšilo na americkém vnitřním trhu tržní sílu potravinářských firem. S tím, jak se přibližuje proces schvalování nového Zemědělského zákona v roce 2007 sílí v rámci Kongresu i mimo něj snahy přijímat nezbytné reformní kroky, které by zabránily vertikálním seskupením ponechat nezávislému výrobcovi ještě méně možností od koho nakupovat a komu prodávat a tak mu zabránit, či omezit možnost realizovat nabízenou produkci za přiměřenou cenu.

Více než 200 amerických organizací zaslalo v lednu 2007 Kongresu dopis vyzývající k tomu, aby byla do Zemědělského zákona zařazena kapitola o hospodářské soutěži. Tato kapitola by měla za cíl vrátit agrární trhy do vyrovnanějších soutěžních podmínek, zahrnovala by také rozšíření úlohy Ministerstva zemědělství USA v procesu posuzování návrhů na fúze a

směřovala k založení Úřadu zvláštního poradce pro hospodářskou soutěž při USDA. Dále by tato kapitola směřovala k větší férovosti a transparentnosti smluv mezi firmami a zemědělci, k účinnějšímu vynucování zákona o zpracovatelích a zařízeních sloužících ke shromažďování jatečných zvířat (Packers and Stockyard Act), což je hlavní antimonopolní předpis v americkém zemědělství, a také k povinnému hlášení cen.

V nově navrhovaném Zemědělském zákoně existuje ve srovnání s předchozími zákony lepší šance na přijetí ustanovení týkajících se hospodářské soutěže a pokud by tyto snahy byly úspěšné, měly by pravděpodobně pozitivní dopad na fungování mnoha amerických firem po celém světě.

Větší zřetel na zdraví široké veřejnosti

Zemědělský zákon na sebe poutá pozornost zdravotnických odborníků z USA a z celého světa. Situace je dnes taková, že rozvojové země se stále rychleji dostávají do stejných zdravotních obtíží, jakým čelí přesycené hospodářsky rozvinuté země. Prudce narůstá výskyt nemocí spojených s obezitou a kaloricky bohatou, ale nutričně chudou stravou (cukrovka, rakovina a nemoci krevního oběhu). Současně platí, že neuspokojivý příjem některých živin možno spojovat jak s hladověním tak se stravováním vedoucím k obezitě. Jedná se zvláště o anémii a nedostatek vitamínu A, který ohrožuje zrak u dětí, zejména do stáří pěti let.

V USA je nyní obezních zhruba jedna třetina dospělých a přibližně 9 mil. dětí starších šesti let. V posledních letech dochází k raketovému nástupu obezity a růstu finančních nákladů, souvisejících s bojem proti obezitě. Vzhledem ke zvýšenému výskytu obezity se o Zemědělský zákon ve větším měřítku začínají zajímat mnohé zdravotnické organizace v USA, včetně Americké asociace pro zdraví veřejnosti.

Zatímco americký Zemědělský zákon historicky stlačoval formou přímých podpor ceny komodit jako jsou kukuřice a sojové boby, ceny ovoce a zeleniny, které se pěstují bez výrazných podpor, stabilně rostly. Nízké ceny základních komodit výrazně ovlivnily investiční aktivity ve vybraných potravinářských oborech. Kukuřičný sirup s vysokým obsahem fruktózy a hydrogenované rostlinné oleje, tj. výrobky, které jsou všudypřítomné jako přidávané cukry a tuky, se dnes široce uplatňují v důsledku nízkých cen kukuřice a sojových bobů. Mnohé z těchto komodit jsou obsaženy v nejlevnějších potravinách vyvážených Spojenými státy do celého světa. Dříve platilo, že čerpání relativně velkého podílu celkového kalorického příjmu souvisejícího s vysokou spotřebou tuku bývalo spojováno s vyššími příjmovými skupinami obyvatelstva. Dnes je však strava s vysokým obsahem tuku dostupná pro stále nižší příjmové skupiny, čímž se nezdravý způsob výživy vyvolávající obezitu šíří i mezi ekonomicky chudšími vrstvami obyvatelstva. V Brazílii a Mexiku, stejně jako v USA a Austrálii je obezita spíše nemocí chudých než bohatých.

Lze shrnout, že zemědělské zákony Spojených států svými dopady významně ovlivňují ekonomické parametry zemědělství v celé řadě zemí. Stejně tak platí, že tyto zákony, resp. jejich programy jsou často v rozporu s obchodními pravidly WTO, a proto také jsou Spojené státy často napadány za jejich porušování.

Zemědělský dumping, jenž je důsledkem agrární politiky utvářené prostřednictvím zemědělských zákonů ve prospěch amerického agrobyznysu, obecně zhoršuje postavení zemědělců zejména v chudých zemích. Rozhodující firmy operující ve sféře agrobyznysu a sídlící v USA, jsou součástí globálního agrárního trhu, charakterizovaného trvale sílící koncentrací a snižující se tržní síly jak zemědělců ve Spojených státech, tak i v ostatních zemích.

Potravinářské firmy sídlící v USA patří mezi nejmocnější, a proto také zemědělskému zákonu věnují stále větší pozornost zájmové skupiny stojící mimo zemědělství. Trvale zesilující tlak ve prospěch programů přihlížejících k environmentálním, energetickým, zdravotním aj. hlediskům vytváří prostor k tomu, aby nově formované zákony více přihlížely k širším národohospodářským potřebám Spojených států.

ZÁVĚREČNÁ AKTUALIZUJÍCÍ POZNÁMKA

Aktuální vývoj v souvislosti se schvalováním návrhu nového Zemědělského zákona ve Sněmovně reprezentantů ukázal, že vyhlídky ve prospěch radikálních změn co do výše poskytnutých domácích podpor se během vyjednávání opět zhoršily a to následujícím způsobem:

- předpokládané snížení objemu anticyklických plateb a rozšíření plateb na další komodity (ovoce, zelenina) ve skutečnosti znamená, že se zápujční sazby zvyšují u pšenice z 0,10 USD na 2,99 USD za bušl, u sladovnického ječmene z 0,65 USD na 2,50 USD/bušl, rovněž tak se mírně zvýší sazby pro sójové boby, zatímco sazby pro kukuřici, bavlnu a čirok budou sníženy jen o 0,02 USD/bušl z jejich současné úrovně;
- různé cílové ceny (target prices) se rovněž zvýší, např. cena sójových bobů se zvýší z 5,80 USD/bušl na 6,10 USD/bušl;
- přímé platby se prakticky nezmění při zvýšení limitu podpory na farmu z 40 tis. USD na 60 tis. USD;
- Sněmovna reprezentantů pozměnila i nejkontroverznější návrh zákona ve smyslu podstatného omezení rozsahu podpor poskytovaných nejbohatším americkým farmářům. Ve stávajícím zákoně platil limit pro poskytnutí podpor těm farmářům, kterým hrubý roční důchod dosáhl 2,5 mil. USD. Původní návrh směřoval ke snížení

limitu na úroveň 200 tis. USD. Podle aktuálního návrhu z třetí dekadý měsíce července 2007 se navrhuje snížit limit na úroveň 1 mil. USD;

- v rámci nového Zemědělského zákona Sněmovna hodlá poskytnout cca 1,6 mld. USD jednak na rozvoj odvětví produkce zeleniny a ovoce v rámci programu výživy a boje proti škůdcům a jednak na podporu rozvoje agrární vědy, a to zejména ve prospěch přípravy další generace biopaliv vyráběných z veškeré biomasy včetně odpadů;
- obdobně jako se mírně rozšíří program poukázek na nákup potravin, bude stávající systém poskytování ovoce a zeleniny školám zdarma rozšířen na všech 50 států USA;
- ke změnám dochází rovněž v souvislosti s rozvíjením risk managementu, např. je uvažováno s možností většího výběru mezi tradiční cenovou ochranu a novými tržně orientovanými pojistkami;
- v rámci environmentálních programů se počítá s větším objemem podpor ve prospěch ochrany mokřadů, ochrany přírody, programů stimulujících kvalitu životního prostředí a s řadou dalších programů; Sněmovna reprezentantů posílila podporu ekologické výroby tím, že navrhuje vyhlásit granty ve prospěch konverze podniků na ekologické farmy až do výše 10 tis. USD na farmu. Dva návrhy budou zřejmě kontroverzní v zahraničí a to, aby komodita tabák byla kvalifikována pro systém podpor v zámoří a povinné zavedení tzv. chráněného označení původu u masa;
- nový americký Zemědělský zákon¹³ (zatím schválený jen Sněmovnou reprezentantů 27. 7. 07) se od předchozích zákonů odlišuje především tím, že významněji akcentuje celou řadu dalších úkolů, které by mělo americké zemědělství v nejbližší perspektivě řešit. Počítá s historicky nejvyššími objemy investic na podporu produkce speciálních plodin (především ovoce a zeleniny), se zvýšenou ochranou životního prostředí rozvojem produkce obnovitelných zdrojů energie a se zlepšováním výživy obyvatelstva při zachování bezpečnostní sítě pro americké farmáře a rančery. Směřuje rovněž k podpoře pracovních příležitostí a rozvoji venkova;
- nový návrh Zemědělského zákona, stejně jako předchozí zákony je jen opakovaným potvrzením známé skutečnosti, že dále existuje značný rozpor mezi obecnými proklamacemi ve prospěch další liberalizace světového agrárního obchodu a prakticky uplatňovanými agrárně politickými nástroji;
- rozhodující konceptoři obecných principů agrární politiky Spojených států stále trvají na základním axiomu, že snažení o to, aby bylo zemědělství USA vystaveno rozmarům

¹³ Zákon musí být ještě projednán a schválen Senátem a to v termínu do 30. 9. 2007, kdy končí jeho platnost. Pokud se obě komory v rámci dohodovacího řízení včas nedohodnou, bude jeho platnost podle současných pravidel prodloužena o jeden rok.

nestabilních agrárních trhů, není politicky průchodné. Jinak vyjádřeno, že od amerických farmářů nelze požadovat, aby na sebe v plné míře převzali s tímto kolísáním spojené riziko;

- uplatňovaný systém smluvních cen prakticky zaručuje americkým farmářům fixní úroveň důchodů. Mechanismus fixace v rámci programu minimálních cen znamená, že příjmy farmářů při cenovém poklesu zůstávají garantovány, protože vznikající cenový rozdíl mezi minimální cenou a anticyklickou platbou je vyrovnáván kompenzační platbou. Tento systém zároveň znamená, že při cenovém růstu klesají rozpočtové náklady v souvislosti s vyplácenými kompenzačními platbami, tj. je snižována míra podpor americkým farmářům. Konkrétně prudký růst produkce etanolu a rostoucí ceny vedly k poklesu objemu podpor do amerického zemědělství z 24,3 mld. USD v roce 2005 na odhadovaných 16,5 mld. USD v roce 2006;
- aktuální vývoj na světovém agrárním trhu a zejména jeho transformace z trhu kupujícího na trh prodávajícího je zřejmým důsledkem vzrůstající poptávky po potravinářských surovinách a potravinách v rychle se rozvíjejících asijských, ale i jiných zemích a narůstající poptávky amerického, ale i evropského trhu po surovinách k výrobě biolihu.
- co do dynamiky zcela nevídaný aktuální růst CZV v ČR je jen potvrzením jak zásadním směrem se situace na trhu s důležitými komoditami mění a zřejmě ještě může změnit. Přestože obvykle platilo, že tak prudké změny bývají obvykle krátkodobé povahy, řada faktorů naznačuje, že situaci na agrárním trhu formují spíše faktory dlouhodobější povahy. Mezi které řadíme mj. klimatické změny včetně změn životního prostředí, růst populace a dynamický hospodářský růst v nejlidnatějších zemích světa, celosvětový růst spotřeby potravin zejména potravin živočišného původu, relativní i absolutní úbytek disponibilní zemědělské půdy, úbytek zdrojů zdravotně nezávadné pitné vody, růst poptávky po alternativních energetických surovinách produkovaných na půdě, pokračující urbanizace a vylidňování venkovského prostoru apod.

Zpracovali: *Ing. J. Kraus, CSc.*
 Ing. E. Dyková, CSc.
 Ing. J. Šlaisová, CSc.